

**УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ
КАФЕДРА ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему

**"Розробка та шляхи реалізації міжнародного інвестиційного проекту
«Створення підприємства з ІТ-послуг у Канаді »**

Виконав: здобувач IV курсу,

групи МEB-17 зс

Спеціальності 292 Міжнародні економічні
відносини

Посукан Є.В.

Керівник: Лимонова Е.М., к.е.н., доцент

Дніпро
2021

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ
КАФЕДРА ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

Затверджую:

Зав. кафедри: Задоя А.О., доктор
економічних наук, професор

“ ____ ” _____ 2021 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувачу
Посукан Євгенії Вячеславівні

1. Тема роботи: "Розробка та шляхи реалізації міжнародного інвестиційного проекту «Створення підприємства з ІТ-послуг у Канаді»"

2. Керівник роботи: Лимонова Ельвіна Миколаївна, к.е.н., доцент
Затверджені наказом від " ____ " _____ 20__ р., № _____

3. Термін здачі здобувачем закінченої роботи 01.06.2021 р.

4. Цільова установка та вихідні дані до роботи: аналіз розвитку економіки Канади у розрізі світових тенденцій та розробка міжнародного інвестиційного проекту для підприємства з надання послуг.

5. Зміст роботи (перелік питань, які належить розробити):

- навести загальну характеристику розвитку економіки Канади за останні 10 років;

- виявити структурні зміни в економіці Канади;

- проаналізувати ринок праці Канади та її участь у міжнародних міграційних процесах;

- здійснити аналіз експортно-імпортової діяльності Канади;

- виявити масштаби та основні напрямки прямого закордонного інвестування Канади;

- здійснити оцінку інвестиційного клімату Канади та ступені його привабливості для українських інвесторів;

- проаналізувати ринок ІТ-послуг у Канаді;

- обґрунтувати інвестиційний проект щодо створення фірми з надання ІТ-послуг у Канаді, оцінка потреби у інвестиційних ресурсах та визначення джерел їх залучення;

- здійснити розрахунок очікуваних доходів та оцінка економічної привабливості інвестиційного проекту.

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали, посада)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 1	Лимонова Е. М., к.е.н., доцент		
Розділ 2	Лимонова Е. М., к.е.н., доцент		
Розділ 3	Лимонова Е. М., к.е.н., доцент		

7. Дата видачі завдання _____

8. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	Розділ 1. Економіка Канади: сучасний стан, тенденції розвитку та основні проблеми	01.04.2021	01.04.2021
2	Розділ 2. Зовнішньоекономічна діяльність Канади: міжнародний рух товарів та капіталу	15.04.2021	15.04.2021
3	Розділ 3. Розробка міжнародного інвестиційного проекту щодо створення підприємства з надання ІТ- послуг у Канаді	15.05.2021	15.05.2021

Здобувач

*підпис*Посукан Є.В.*прізвище, ініціали*

Керівник кваліфікаційної роботи

*підпис*Лимонова Е.М.*прізвище, ініціали*

АНОТАЦІЯ

Посукан Є.В. Розробка та шляхи реалізації міжнародного інвестиційного проекту «Створення підприємства з ІТ-послуг у Канаді»

Економіка Канади має яскраво виражений постіндустріальний характер. Канада сміливо зарекомендувала себе як лідер у розвитку сектора ІТ. Вартість ІТ послуг в Канаді на порядок вище, ніж в Україні. Грошові кошти проекту новоствореного підприємства з надання ІТ-послуг у Канаді складають необхідні інвестиції проекту, тож їх розрахунок є однією з найважливіших частин планування проекту. Термін окупності проекту 9 місяців. А отже проект є вартим інвестицій. індекс прибутковості інвестицій складе 1,67 при нормі 1, що є гарним показником успішності проекту. Усе це дає змогу оцінити привабливість даного проекту.

Ключові слова: інвестиції, термін окупності інвестиційного проекту, індекс прибутковості проекту.

SUMMARY

Posukan E.V. Development and ways of implementation of the international investment project «Establishment of an IT services company in Canada»

The economy of Kanadi has a very post-industrial character. Canada has boldly recommended itself as a leader in the development of the IT sector. Part of IT services in Canada is much higher than in Ukraine. It's worthless for the project of the new enterprise because of the IT-services provided by Canada, we will store the necessary investments for the project, as well as the projects, which are one of the most important parts of the plan for the project. The term of payback to the project is 7 months. And also the project Vartim Investment. The index of arrival and investment in the warehouse is 9,02 at a standard of 1, which is a prime indicator of the success of the project. All the same, I will be able to assess the added value of this project.

Key words: Investments, terms of return on an investment project, an index of income for a project.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 ЕКОНОМІКА КАНАДИ: СУЧАСНИЙ СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ.....	10
1.1. Загальна характеристика розвитку економіки Канади за останні 10 років.....	10
1.2. Структурні зміни в економіці Канади	15
1.3. Ринок праці Канади та її участь у міжнародних міграційних процесах.	20
РОЗДІЛ 2 ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ КАНАДИ: МІЖНАРОДНИЙ РУХ ТОВАРІВ ТА КАПІТАЛУ.....	27
2.1. Експортно-імпортна діяльність Канади.....	27
2.2. Масштаби та основні напрямки прямого закордонного інвестування Канади.....	36
2.3. Оцінка інвестиційного клімату Канади та ступені його привабливості для українських інвесторів.....	40
РОЗДІЛ 3 РОЗРОБКА МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ ЩОДО СТВОРЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА З НАДАННЯ ІТ-ПОСЛУГ У КАНАДІ.....	44
3.1. Аналіз ринку ІТ-послуг у Канаді.....	44
3.2. Обґрунтування інвестиційного проекту щодо створення фірми з надання ІТ -послуг у Канаді, оцінка потреби у інвестиційних ресурсах та визначення джерел їх залучення.....	50
3.3. Розрахунок очікуваних доходів та оцінка економічної привабливості інвестиційного проекту.....	56
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний етап розвитку світового господарства характеризується зростанням активності інвестицій. Різноманітність інструментів та операцій на фінансово-інвестиційних ринках дозволяє реалізувати широкий спектр стратегій розміщення пасивів та вкладення коштів незалежно від країни походження. Динамічність розвитку іноземних інвестицій пояснюється їх прибутковістю, високою ефективністю та достатньою мобільністю й ліквідністю. Обсяги іноземного інвестування вже давно перевищують обсяги міжнародної торгівлі, вони виступили якісно новим механізмом розвитку світового господарства в цілому та окремих країн зокрема. Іноземні інвестиції відіграють значну роль в економічному розвитку будь-якої держави незалежно від рівня її економічного розвитку. Економічна природа інвестицій складається в опосередкуванні відносин, що виникають між учасниками інвестиційного процесу з приводу формування і використання інвестиційних ресурсів у проекти в процесі їхньої реалізації з метою розширення і вдосконалення виробництва. Тому інвестиції у проекти в процесі їхньої реалізації як економічна категорія виконують ряд важливих функцій, без яких неможливий розвиток економіки. Саме від ефективного позиціонування області залежать перспективи реалізації потужних інвестиційних проектів та залучення інвестиційних ресурсів. Іноземні інвестиції відіграють важливу роль в економічному розвитку країни: з одного боку – це додатково залучений капітал, а з іншого – це надходження в державу нових технологій.

Значний внесок в теорію міжнародного інвестування зробили такі відомі вчені-економісти, як М. Марковіць, Ф. Модільяні, М. Мілер, П. Массе, Дж. Кейнс, Д. Хайман, П. Самюелсон, В. Нордгауз, Дж. Кендрік. Безпосередньо проблеми активізації інвестиційної діяльності досліджено в розробках Б. Губського, А. Пересади, Т. Майорової, В. Федоренко, М. Денисенка, О. Ястремської, Н. Хрущ та ін.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є розробка міжнародного інвестиційного проекту по створенню підприємства з надання ІТ-послуг у Канаді.

Для досягнення поставленої мети варто виконати наступні *завдання*:

1. Навести загальну характеристику розвитку економіки Канади за останні 10 років;
2. Виявити структурні зміни в економіці Канади;
3. Проаналізувати ринок праці Канади та її участь у міжнародних міграційних процесах;
4. Здійснити аналіз експортно-імпоротної діяльності Канади;
5. Виявити масштаби та основні напрямки прямого закордонного інвестування Канади;
6. Здійснити оцінку інвестиційного клімату Канади та ступені його привабливості для українських інвесторів;
7. Проаналізувати ринок ІТ-послуг у Канаді;
8. Обґрунтувати інвестиційний проект щодо створення фірми з надання ІТ-послуг у Канаді, оцінка потреби у інвестиційних ресурсах та визначення джерел їх залучення;
9. Здійснити розрахунок очікуваних доходів та оцінка економічної привабливості інвестиційного проекту.

Об'єктом дослідження роботи є процес розробки інвестиційного проекту по створенню підприємства з надання ІТ-послуг у Канаді.

Предметом дослідження є методичні та організаційні відносини міжнародних інвестиційних проектів по створенню підприємства з надання ІТ-послуг у Канаді.

Обґрунтованість результатів дослідження підтверджується використанням у роботі основних методів наукового пізнання, що дало можливість реалізувати концептуальну єдність дослідження. Так, для вирішення поставлених завдань було використано такі загальнонаукові та спеціальні методи дослідження:

структурного аналізу та синтезу (визначення ключових показників інвестиційної діяльності; інвестиційного середовища Канади); класифікації (при проведенні маркетингового аналізу ринку ІТ-послуг Канади, для визначення пріоритетних галузей інвестування та доцільності міжнародного проекту); статистичного та порівняльного аналізу.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти, дані Національного статистичного комітету Канади, іноземних статистичних центрів, матеріали вітчизняних та іноземних науковців у статтях, монографіях та Інтернет-виданнях.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у системному вирішенні важливої науково-практичної проблеми – обґрунтування теоретичних, методологічних та методичних засад реалізації міжнародного інвестиційного проекту по створенню підприємства з надання ІТ-послуг у Канаді.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні положення і висновки мають практичну цінність для формування науково обґрунтованої структурної політики та вдосконалення процесу реалізації міжнародного інвестиційного проекту по створенню підприємства з надання ІТ-послуг у Канаді.

Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ЕКОНОМІКА КАНАДИ: СУЧАСНИЙ СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ

1.1. Загальна характеристика розвитку економіки Канади за останні 10 років

Канада займає більшу частину півночі Північної Америки. Вона має загальний сухопутний кордон з США на півдні і на північному заході (між Аляскою і Юконом) і протягнулася від Атлантичного океану на сході до Тихого на заході і Північного Льодовитого на півночі. Вона також має морську межу з Францією (острови Сен-П'єр і Мікелон) і Данією (острів Гренландія). Найпівнічніше поселення в Канаді та у світі – Алерте, база збройних сил Канади на північному краю острова Елсмір (82,5° пн. ш., за 834 км від Північного полюса). Канада є другою за величиною країною у світі (9 970 610 кв. км), яку перевершує за розмірами тільки Росія. Канада розташована на північ від США, між Атлантичним та Тихим океанами. З заходу на схід вона досягає 7 700 км, а з півночі на південь – 4 600 км. Майже 90% всього населення Канади мешкає в межах 160 км від кордону з США. Столиця Канади – місто Оттава у провінції Онтаріо. Канада розподілена на десять провінцій та три території, кожна з яких має свою столицю (в дужках): Альберта (Едмонтон), Британська Колумбія (Вікторія), Острів Принс-Едуард (Шарлоттаун), Манітоба (Вінніпег), Нью-Брансвік (Фредеріктон), Нова Шотландія (Галіфакс), Нунавут (Іквалут), Онтаріо (Торонто), Квебек (Квебек), Саскачеван (Реджина), Нова Земля (Св. Джон), Північно-Західні Території (Сллоунайф) та Юкон (Уайтхорс). Канада межує на півдні та заході з США. Протяжність кордонів (включаючи Аляску) – 8 893 км. Протяжність морського узбережжя 243 791 км [20].

Сучасна структура економіки Канади в цілому відповідає її статусу високорозвиненої постіндустріальної держави. Канада пройшла складний шлях свого розвитку – від колоніальної залежності з паливно-сировинною та сільськогосподарською спеціалізацією до суверенної постіндустріальної країни з високим національним доходом на одну особу (рис. 1.1).

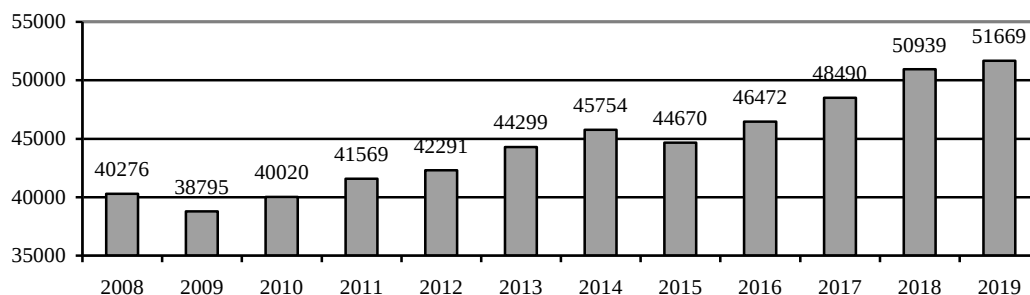

Рис. 1.1. Динаміка ВВП на душу населення Канади в 2008-2019 рр., дол. США

Складено автором за даними Світового банку [20]

ВВП на душу населення Канади в 2008-2019 рр. має тенденцію до збільшення: від 40276 дол. США до 51669 дол. США, що на 11393 більше.

Економіка Канади має яскраво виражений постіндустріальний характер. Внесок галузей нематеріального виробництва в національний ВВП перевищує 70 %. Найважливішими з точки зору вкладу в канадську економіку галузями традиційно є управління нерухомістю, торгівля, фінанси та страхування, обробна і гірничодобувна промисловість, будівництво.

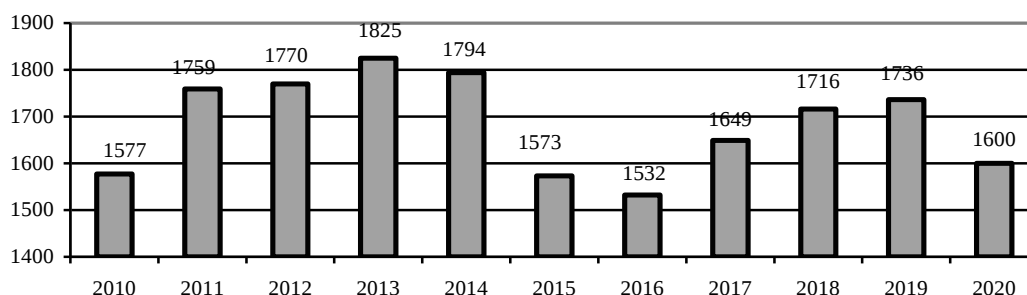

Рис. 1.2. Розмір номінального ВВП Канади, млрд. доларів США

Складено автором за даними Світового банку [57]

Розмір номінального ВВП Канади за 2010-2020 рр. має коливальний характер: найменше значення зафіксовано у 2016 р. – 1532 млрд. доларів США, найбільше значення у 2013 р. – 1825 млрд. доларів США.

За підсумками 2020 року розмір номінального ВВП Канади склав 1600 млрд. доларів США.

Інфляція, що вимірюється щорічним зростанням неявного дефлятора ВВП, показує швидкість зміни цін в економіці в цілому. Неявний дефлятор ВВП – це відношення ВВП в поточних місцевих цінах до ВВП в постійних місцевих цінах. За даними Банку Канади, темпи інфляції в країні в 2019 році дещо прискорилися в порівнянні з 2018 роком, хоча в 2018 р. мало місце зниження з 2,5 до 1,8%. У 2019 р. інфляція склала 1,9%. За останні 10 років тільки в 2009 р. й 2015 р. інфляція мала від'ємне значення (мінус 2,3 і 0,9 відповідно). Максимальний рівень інфляції спостерігався у 2011 р. – 3,2% [19].

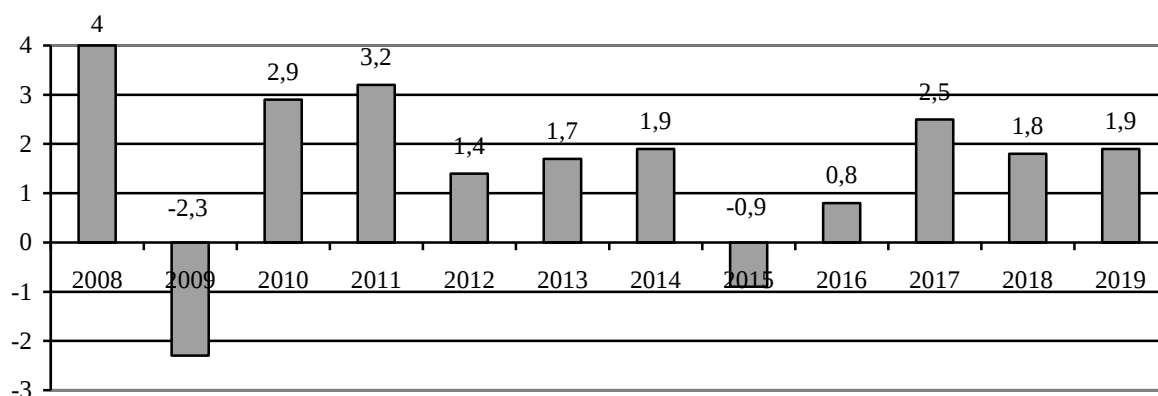

Рис. 1.3. Динаміка темпів інфляції в Канаді за 2008-2019 рр., %

Складено автором за даними <https://knoema.ru/atlas/Канада/> [19]

На світовій фінансовій арені банківська система Канади продовжує займати одне з лідируючих місць за цілою низкою критеріїв: стабільності і стійкості, прибутковості інвестицій в цінні папери, надійності розміщення депозитів. Всесвітній економічний форум в регулярно публікується доповіді про глобальну конкурентоспроможність вже протягом декількох останніх років поспіль характеризує канадські банки як одні з найнадійніших і динамічно розвиваються. Навіть у 2016 році, коли канадська економіка переживала складний період, позиції найбільших банків Канади тільки зміцнилися, головним чином за рахунок прибутковості їх операцій за кордоном [42, с. 2].

Банківська система Канади, як і більшості економік світу, представлена двома рівнями: сукупністю комерційних банків і регулятором їх діяльності – Центральним Банком країни (Банком Канади), який є незалежним від уряду

уповноваженим фінансовим інститутом федерального рівня, що здійснює грошово-кредитну політику в країні. Відповідно до федерального законодавства до компетенції Банку Канади відноситься, перш за все, здійснення заходів монетарної політики (операції на фінансових ринках з метою забезпечення надійності та ефективності фінансової системи) і емісія канадського долара. Станом на 2019 рік, канадський долар займає шосте місце у світі за часткою валютних резервів в центробанках різних країн та обсягами торгівлі на міжнародному валютному ринку. Найчастіше канадський долар використовується як альтернатива американському долару, головним чином в країнах Латинської Америки та Східної Азії.

Станом на 25 березня 2020 р., валютний курс канадського долара (за даними МВФ, ЄЦБ та НБУ) становить 1,43 канадського долара за 1 долар США (0,6992 долара США за 1 канадський долар), 1,548 канадського долара за 1 євро (0,6458 євро за 1 канадський долар) та 0,05143 канадського долара за 1 гривню (19,44 гривень за 1 канадський долар) [56].

Протягом 2019 року відбулися наступні зміни галузевої структури ВВП Канади. Частка галузей нематеріального виробництва у валовому внутрішньому продукті країни знизилася на 0,6 п. п. і склала 70,2 %. Відповідно, частка галузей виробничого сектору зросла до 29,8 %. При цьому сектор послуг продемонстрував зростання на 2,8% протягом аналізованого періоду часу, виробничий сектор показав зростання на 4,6 %. Ключовими драйверами розвитку сфери послуг з'явилися наступні галузі: оптова торгівля (приріст за 2017 рік склав 7,4%), транспорт і складська справа (4,8%), Роздрібна торгівля (4,6%), послуги професійного, наукового і технічного характеру (3,3%), мистецтво, розвага і відпочинок (2,9%), а також управління нерухомістю (2,8 %). У наступних галузях позитивне зростання відзначено на рівні, що поступається темпам зростання сфери послуг в цілому: фінанси та страхування (приріст на 2,7%), Готельна справа та громадське харчування (2,7%), державне управління (1,9%), охорона здоров'я та соціальна підтримка (1,9%), освіта (1,2%), інформація та культура (1,1%), інші послуги (0,8%). Негативну динаміку зростання продемонструвала лише сфера

управління компаніями та підприємствами (–3,4%). У виробничому секторі найбільш динамічно розвивалася гірничодобувна промисловість (включаючи сферу видобутку нафти і газу), де відзначено зростання аналізованого показника на значні 8,2 %. Темп зростання будівельної галузі досяг 4,0 %, обробної промисловості – 3,2%, житлово-комунального господарства – 2,8%. Галузь сільського господарства, полювання, рибальства та лісової промисловості показала зниження на рівні 0,1 %. Галузями нематеріального виробництва, що мають найбільшу питому вагу в структурі сфери послуг, є управління нерухомістю (18,5% або 225,7 млрд. кан. дол.), Фінанси та страхування (10,0 %), Охорона здоров'я та соціальна підтримка (9,4 %), Державне управління (8,9 %), оптова торгівля (8,4 %), роздрібна торгівля (7,9 %), послуги професійного, наукового та технічного характеру (7,9 %) [56].

У структурі виробничого сектора канадської економіки найбільшу питому вагу належить обробній промисловості (34,7% або 180,1 млрд. кан. дол.), гірничодобувної промисловості (28,6 %), будівництву (23,7 %). Частка компаній житлово-комунального господарства – 7,6 %, сільського господарства, полювання, рибальства, лісової промисловості – 5,4 %.

Отже, економіка Канади має яскраво виражений постіндустріальний характер. Внесок галузей нематеріального виробництва в національний ВВП перевищує 70 %. Найважливішими з точки зору вкладу в канадську економіку галузями традиційно є управління нерухомістю, торгівля, фінанси та страхування, обробна і гірничодобувна промисловість, будівництво.

1.2. Структурні зміни в економіці Канади

На сьогоднішній день Канада є членом багатьох міжнародних організацій ООН, ЮНЕСКО, ОБСЄ, НАТО, АЕС, ОАД, Велика сімка, СОТ, МБРР, МВФ та інші. Це єдина країна у світі, яка є членом і Співдружності націй, і Франкофонії [43].

Вагомим показником рейтингу країни в світі є показник конкурентоспроможності. Визначаючи конкурентоспроможність як набір інститутів, політичних заходів і чинників, що визначають рівень продуктивності країни, ВЕФ розраховує рейтинг на основі комбінації загальнодоступних і власних спеціалізованих даних за 12 вимірами – складовими конкурентоспроможності, які спільно є всеосяжною оцінкою конкурентоспроможності економіки [58].

В 2019 році Канада втратила дві позиції в Індексі глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index, GCI) Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ) й опустилася на 14-ому місці зі 141 країни (в 2018 р. займала 12 місце) [40].

Доцільно також навести основні значення ключових параметрів глобального індексу конкурентоспроможності Канади в 2019 р.

Розвиток інституцій – 13 місце, інфраструктура – 26 місце, ІКТ – 35 місце, макроекономічна стабільність – 1 місце, охорона здоров'я – 14 місце, знання – 12 місце, продуктові ринки – 24 місце, ринок праці – 8 місце, фінансова система – 9 місце, місткість ринку – 16 місце, розвиток бізнесу – 12 місце, інноваційні можливості – 16 місце [58].

Високий потенціал Канади в зміцненні власної економіки, розвитку зовнішньоекономічних зв'язків та інноваційних технологій робить країну привабливим партнером для іноземних держав, що в умовах глобалізації та інтернаціоналізації набуває особливої актуальності [1, с. 138].

Інноваційний розвиток є одним з головних напрямків внутрішньої і зовнішньої політики Канади. В даний час країна є одним з центрів розвитку

технологій та інновацій, а також кваліфікованої робочої сили. Говорячи про технологічний розвиток Канади, слід зазначити, що країна щорічно знаходиться на одній з лідерських позицій серед розвинених країн. Канада активно займається розвитком технологій, виробництвом високотехнологічної продукції і створює все нові інноваційні центри і НДІ. Окремо слід розглянути динаміку витрат на НДДКР у відсотках до ВВП країни в цілому, яка представлена на рис. 1.4.

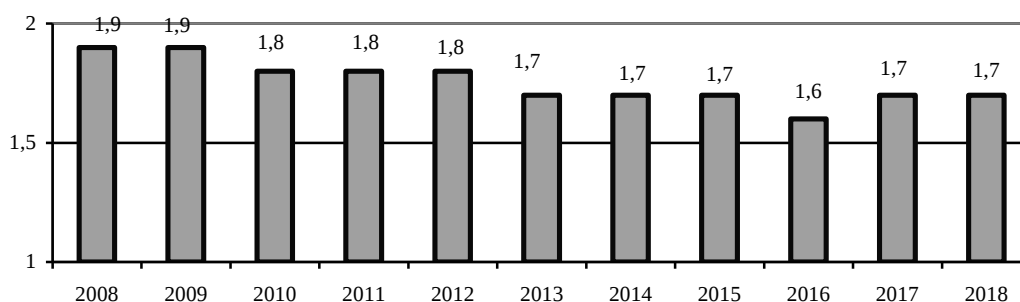

Рис. 1.4. Рівень витрат на НДДКР в Канаді в 2008-2018 рр., % від ВВП

Джерело: побудовано за даними [28]

Дана динаміка показує, що Канада щорічно витрачає близько 1,7% від ВВП на розвиток НДДКР, що є досить високим результатом серед розвинених країн, хоча і поступається таким країнам, як Республіка Корея, Японія, Німеччина, США, Ізраїль та ін. В середньому в Канаді близько 4600 чоловік на мільйон чоловік населення залучені в область НДДКР, що також є досить високим показником. Канада займає 17-е місце в світовому рейтингу експорту високотехнологічних товарів з показником 24,2 млрд дол. США за підсумками 2017 р. і на основі попередніх даних за 2018 р. демонструє тенденцію до зростання експорту високотехнологічної продукції, переважно в країни Азіатсько-Тихоокеанського регіону.

В рамках федерального бюджету Канади на 2017-2018 рр. були передбачені різні програми підтримки інноваційного розвитку та відповідні асигнування, серед яких найбільше було виділено на наступні програми:

- 1,9 млрд. дол. на підвищення кваліфікації Канадських робітників, їх професійну переорієнтацію та підтримку в здобутті додаткової вищої освіти до 2024 р.;
- 715 млн. дол. на розвиток суперкластерів з метою їх перетворення на світові центри інновацій до 2023 р.;
- 300 млн. дол. в якості фінансової допомоги венчурним компаніям, що розвиваються до 2021 р.;
- близько 2 млрд. дол. на розвиток інновацій в області чистих технологій для підвищення конкурентоспроможності країни в даній сфері в найближчі кілька років [40].

Загалом інноваційний розвиток Канади згідно з аналітичною доповіддю "Глобальний індекс інновацій 2019" у 2018-2019 рр. оцінюється як стабільний. Країна два роки поспіль займала 18-е місце з 127 країн, поступаючись деяким розвиненим європейським країнам, США, Республіці Корея, Гонконгу і Японії, а в 2019 р. піднялася на 17-е місце, що було обумовлено сприятливим діловим та інвестиційним кліматом, прибутком від реалізації інноваційних технологій і досить легкому доступу до фінансування [39, с. 32]. Однак відзначається недостатній рівень професіоналізму робітників на передових виробництвах і слабкі зв'язки між НДІ і самою промисловістю.

Канада спеціалізується видобуванням палива та рудної сировини, металургією, машинобудуванням, агровиробництвом та є в даних сферах конкурентоспроможною на світовому ринку.

Видобування мінеральних ресурсів. Канада має високорозвинену гірничодобувну промисловість. У країні добувають понад 60 видів мінеральної сировини та діють понад 250 гірничозбагачувальних фабрик. Канада є найбільшим постачальником мінеральної сировини.

Найбільшу цінність серед корисних копалин Канади мають нафта і природний газ, на які припадає понад 2/3 загальної вартості видобутку корисних копалин. Близько 90 % канадських нафти і природного газу добувають у провінціях Альберта та Саскачеван у Західноканадському нафтогазоносному

басейні. Ведеться видобування кам'яного вугілля на території чотирьох провінцій. Найбільший з них – у Західному басейні на території провінцій Альберта та Британська Колумбія [43].

Канада входить в ТОП-10 найбільших країн світу за видобутком залізних руд. Також Канада належить до числа провідних країн світу з видобутку руд кольорових металів, зокрема руд нікелю, вольфраму, цинку, молібдену, кобальту, платини, міді, свинцю, урану, срібла, золота. Переважна більшість копалин розміщується або в центральних та степових провінціях Онтаріо, Манітоба та Квебек, або на заході та півночі країни: у провінції Британська Колумбія, на території Юкон або Північно-Західній території. У країні видобувають нерудну сировину, зокрема калійну сіль у провінції Саскачеван. Сірку в Канаді добувають з природного газу та супутніх газів переробки нафти.

Металургія. В Канаді працює близько 20 підприємств чорної металургії у провінції Онтаріо (Гамільтон) та Нова Шотландія (Сідні). За виробництвом сталі Канада посідає 17-те місце в світі та 4-те серед країн Америки. Продукція чорної металургії повністю забезпечує внутрішні потреби країни. Майже половина виплавленої сталі експортується в США та Японію.

Канада має потужну кольорову металургію. Із власної сировини виплавляють цинк, свинець, мідь, нікель у провінціях Манітоба (Томпсон), Онтаріо (Садбері), Британська Колумбія (Треїл). З імпоротної сировини плавлять алюміній у провінціях Квебек (Арвіда) та Британська Колумбія (Кітімат) на підприємствах, розташованих біля електростанцій. За виплавкою алюмінію Канада є лідером серед країн Америки [45].

Машинобудування. Важливим промисловим виробництвом Канади є машинобудування. Провідна роль у ньому належить автомобілебудуванню. Хоча за кількістю складених автомобілів Канада посідає 11-те місце в світі та 4-те в Америці (після США, Мексики та Бразилії), у Канаді немає власних національних підприємств з виробництва автомобілів. Там працюють філії багатьох американських та японських автомобільних компаній.

Пріоритетними виробництвами є також авіабудування та виробництво

поїздів метро. Розвинуто сільськогосподарське машинобудування, виробництво устаткування енергетичного, для гірничодобувної та лісової промисловості. Найбільшим центром канадського машинобудування є Монреаль [47].

Лісова промисловість. Завдяки багатству ресурсів лісова промисловість Канади набула великого розвитку. Країна експортує багато пиломатеріалів і газетного паперу. За обсягом виробництва пиломатеріалів і фанери Канада посідає 2-ге місце у світі (після США). 2/3 лісопильної промисловості країни зосереджено у провінції Британська Колумбія. За виробництвом паперу і картону Канада поступається лише США та Японії, а за виробництвом газетного паперу посідає 1-ше місце у світі [38, с. 74].

Агровиробництво. У сільському господарстві Канади переважають великі фермерські господарства площею 50 га і більше. Вони займають 70 % усіх сільськогосподарських угідь, мають високий технологічний рівень забезпечення.

Зернове господарство посідає провідне місце в агровиробництві Канади. Основні райони вирощування зернових, в основному пшениці, – це степові провінції: Саскачеван (половина усієї пшениці країни), Альберта, Манітоба. За експортом пшениці та ячменю Канада посідає одне з перших місць у світі.

З метою диверсифікації виробництва у степових провінціях вирощують також овес, ячмінь, жито, льон-довгунець, тютюн. В останні роки, зважаючи на зростаючий попит на нові рослини, почали культивувати сочевицю, ріпак та женьшень. Основними районами садівництва та картоплярства є східні провінції країни. На півдні провінцій Британська Колумбія, Онтаріо, Квебек, Нова Шотландія культивують виноград.

Природні пасовища та значне виробництво зернової продукції сприяють розвитку тваринництва. Переважають найбільш інтенсивні напрями: розведення великої рогатої худоби, домашньої птиці, свиней. Найбільш вирізняється поголів'ям корів м'ясних порід провінція Альберта. Звідси перевозять яловичину до інших провінцій Канади, а також експортують у США. Молочні породи корів розводять у провінціях Квебек та Онтаріо. Виробництвом м'яса курчат та яєць вирізняється Британська Колумбія [44].

Атлантичні провінції відомі своїм рибальством. Канада – відомий світовий постачальник мороженої риби. Традиційним для країни є хутровий промисел. На острові Принца Едуарда розташована звіринницька ферма, де вирощують норку, лисицю, нутрію, шиншилу.

На сьогоднішній момент велика частина доходів країни формується в сфері послуг. Однак, промисловий сектор Канади досі зберігає важливе значення, особливо лісової і нафтовидобувних галузей. Крім нафти і газу, Канада виробляє велику кількість гідроенергії. Так само вона є провідним постачальником уранових руд на світовий ринок. Крім видобувної галузі в Канаді добре розвинена обробна промисловість і машинобудування. Так само збільшуються обсяги виробництва в аерокосмічній сфері, фармацевтиці, біохімії та телекомунікаціях. Інтенсивне зростання промисловості робить країну залежною від міжнародних торгових відносин, так як їй необхідні ринки збуту. Участь в торгових об'єднаннях і союзах впливає на рівень цін продажу та обсяги сукупного доходу.

Таким чином, можна зробити висновок, що Канада є активним учасником світової економіки в області високих технологій та інновацій, підтримує конкурентоспроможність на високому рівні в ключових для держави галузях і є однією з країн-лідерів в області розвитку інноваційних технологій, необхідних для створення бізнесу та залучення інвестицій, що в кінцевому рахунку є великим стимулом для подальшого інноваційного розвитку.

1.3. Ринок праці Канади та її участь у міжнародних міграційних процесах

Ринок праці в значній мірі визначається проведеною в країні економічною і соціальною політикою. Канадський ринок праці формується як економічними, так і демографічними чинниками. Станом на кінець 2020 року близько 73% жителів Канади у віці від 15 до 64 років мають оплачувану роботу, що перевищує середній рівень зайнятості по ОЕСР (68%). Серед чоловіків оплачувану роботу мають близько 76%, а серед жінок – 71%. У Канаді понаднормово працюють майже 4% працівників, що значно менше, ніж в середньому по ОЕСР (11%), при цьому серед

чоловіків понаднормово працюють 6%, серед жінок – тільки понад 1%. Хороша освіта та професійні навички є важливими передумовами отримання роботи. 91% дорослого населення Канади у віці від 25 до 64 років отримали повну середню освіту, що істотно вище середнього показника по ОЕСР (78%). Це більшою мірою відноситься до жінок, ніж до чоловіків, оскільки серед чоловіків повну середню освіту мають 90%, а серед жінок – 93% [21].

На кінець 2020 року, населення Канади становило 37,9 млн осіб. Економічно активна частина населення складається з людей у віці 15-65 років, які підпадають під відповідне визначення міжнародної організації праці економічно активного населення: всі люди, які постачають робочу силу для виробництва товарів і послуг протягом певного періоду часу. До таких працівників належать військовослужбовці та безробітні. У робочу силу не включають учнів, домогосподарок та інших осіб, зайнятих неоплачуваною працею. Частка економічно активного населення – це відсоток від загального числа людей на ринку робочої сили (15 років і старше), в рамках робочої сили (які або працюють або шукають роботу) на кінець 2020 р. становила 64,9%, що становить 24,6 млн. чол. [11].

Слід вказати, що економічно активне населення в Канаді в 2017 році склало 20 млн., тобто за 3 роки цей показник збільшився на 4,6 млн. чоловік. За період з 2007 по 2017 роки економічно активне населення в Канаді зросло на 1,82 млн. чол. середнє значення склало 19,1 млн. Середньорічний темп зростання економічно активного населення в Канаді за цей період склав 0,868%. Максимальне зростання економічно активного населення в Канаді за період з 2007 по 2017 рр. було зафіксовано в 2007 році – 362 тис., найменше зростання було зафіксовано в 2014 – 96 тис. Максимальне значення економічно активного населення в Канаді було досягнуто в 2017 році: 20 млн. чол., мінімальне спостерігалось в 2006 році – 17,9 млн. Збільшення чисельності осіб, зайнятих в економіці, обумовлено, на нашу думку, поліпшенням економічної ситуації в країні і адаптації економіки до зміни цін на сировинні ресурси.

Протягом 2010-2020 рр. поступово відбувається старіння економічно активного населення країни: якщо в 2010 р. питома вага осіб старше 55 років у загальній чисельності економічно активного населення становила 16,9 %, то в 2020 р. даний показник зріс до 19,6%.

Динаміка показників економічно активної частини населення та рівня безробіття населення Канади у 2010-2020 рр. наведена в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Динаміка показників економічно активної частини населення та рівня безробіття населення Канади у 2010-2020 рр.

Рік	Частка зайнятого населення		Рівень безробіття населення	
	Значення	Зміна, %	Значення	Зміна, %
2010	61,3	0,08	8,0	-4,28
2011	61,4	0,28	7,5	-6,25
2012	61,4	0,00	7,3	-2,33
2013	61,5	0,20	7,1	-3,07
2014	61,2	-0,52	6,9	-2,46
2015	61,1	-0,23	6,9	-0,36
2016	60,9	-0,28	7,0	1,33
2017	61,4	0,85	6,3	-9,30
2018	61,5	0,03	5,8	-8,03
2019	61,9	0,65	5,7	-2,85
2020	64,9	0,48	9,7	72,01

Джерело: побудовано за даними <https://knoeta.ru/atlas/Канада>

В складних економічних умовах, що є наслідком світової економічної кризи, заходи, вжиті Урядом країни, сприяли скороченню чисельності безробітних за період з 2010 р. по 2015 р. з 1491,3 тис. чол. до 1337,1 тис. чол. (на 10,3 %), а рівень безробіття, що розраховується у відсотках як відношення чисельності безробітних до чисельності економічно активного населення, знизився в країні з 8,1 % до 6,9 %. Рівень безробіття в Канаді на кінець 2020 року склав 9,7% [6].

Динаміка чисельності безробітних в регіонах країни різниться. Якщо, наприклад, в провінціях Онтаріо і Британська Колумбія спостерігається скорочення чисельності безробітних відповідно на 19,3% і 16,9%, то в Північно-

Західних територіях і Нунавуті число безробітних зросло на 17,6% і 14,3% відповідно. Рівень безробіття населення істотно різниться в регіонах країни. Мінімальні значення даного показника у 2020 р. відзначаються в провінціях Саскачеван (5,0 %) і Манітоба (5,6 %), а максимальні – в Нунавуті (16,0 %) і Ньюфаундленд і Лабрадор (12,8%) [40].

Канада, будучи країною іммігрантською, проводить послідовну політику з відбору молодих і перспективних кадрів, здатних надалі покращувати економічне становище країни і зміцнювати позиції Канади на міжнародній арені. За інформацією з відкритих урядових джерел, економічне зростання, зафіксоване в Канаді в кінці минулого року, відбулося за рахунок того, що експортні операції закрили падіння, що відбулися в секторі роздрібних продажів. Щоб підвищити свою конкурентоспроможність на ринку, компанії змушені будуть затратити більше коштів на технічне переозброєння своїх виробництв. Зростаючий Канадський долар, який зіграв на зниження цін на імпорту, зробив позитивний вплив на зростання співвідношення індексів імпорту і експортних цін, який зріс в два рази швидше, ніж внутрішній валовий продукт. Канадські урядові експерти припускають, що за наступні п'ять років в країні буде створено понад мільйон нових робочих місць. Найбільше зростання відбудеться в охороні здоров'я, природничо-науковому секторі, соціальному обслуговуванні населення, освіті та урядовій службі. Передумовами для цього є процеси природного старіння населення, і все зростаюча необхідність їх обслуговування на медичному і соціальному рівнях, а також необхідність створення виробництв, заснованих на використанні новітніх технічних і наукових досягнень, і пов'язаними з технологічними вимогами рівнями освіти і професійної кваліфікації. Масовий вихід працюючого населення на заслужену відпустку стане основною причиною потреби Канади в кадрах в найближчі п'ять років. Це торкнеться всіх основних секторів економіки. Продажі, обслуговування, Бізнес, фінанси, управління втратять до 45% персоналу різного рівня. При цьому дві третини з звільняються в результаті відходу на пенсію вакансій зажадають наявності відповідних знань і кваліфікації [22].

Зайнятість серед новоприбулих іммігрантів зросла на 203000 (+ 4,6%) у 2018 році, тоді як вона практично не змінилася серед корінних жителів Канади. Окрім 2017 року, коли сильний приріст зайнятості був широко розповсюджений серед всієї робочої сили, чисте зростання зайнятості за останні п'ять років майже повністю припадало на іммігрантів. Прогнози чисельності населення дозволяють зробити висновок, що іммігранти продовжуватимуть бути важливим елементом зростання робочої сили Канади протягом наступних двох десятиліть [51].

Серед основного вікового населення розрив у рівнях зайнятості між іммігрантами та канадцами був стабільним протягом останнього десятиліття, при цьому показники для народжених у Канаді були приблизно на 5–7 відсоткових пунктів вищими. Серед іммігрантів (ті, що прибули протягом попередніх 5 років), як правило, мають значно нижчий рівень зайнятості, ніж інші групи іммігрантів, хоча це залежить від статі.

У 2018 році рівень зайнятості для іммігрантів у віці від 25 до 54 років збільшився на 0,6 процентного пункту до 79,5%, оскільки зростання зайнятості перевершило населення цієї групи (рис. 1.5).

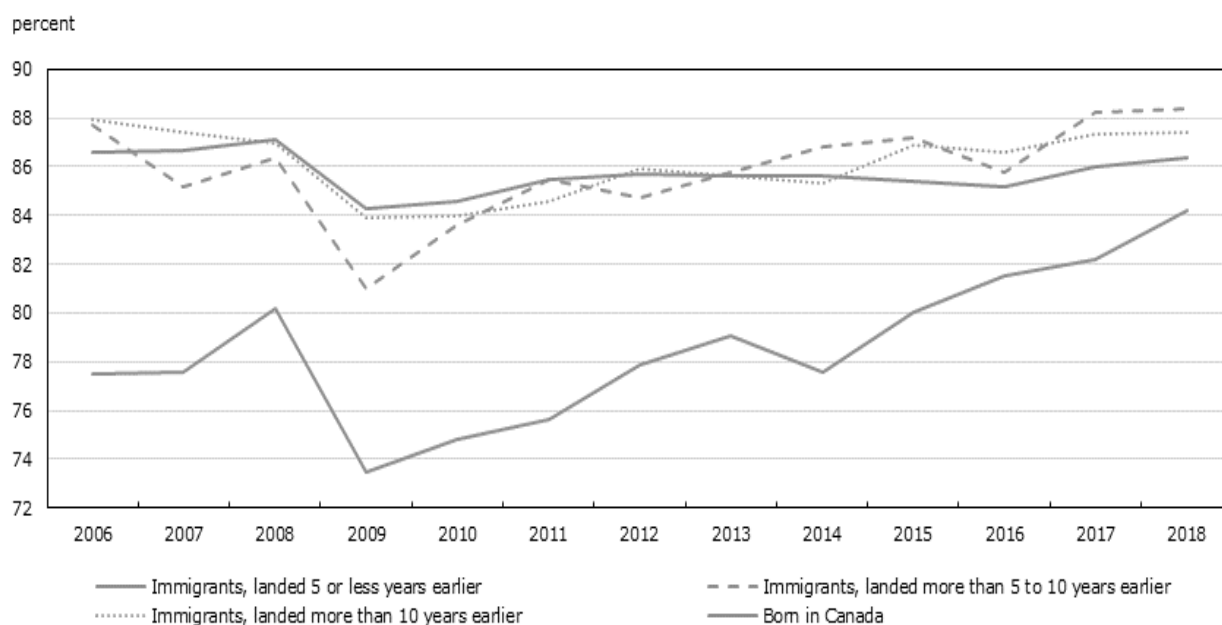

Рис. 1.5. Рівень зайнятості різних груп населення Канади

Джерело: складено автором за даними Світового банку [51]

Рівень зайнятості людей, які народилися в Канаді, загалом зріс на

аналогічну величину (0,5 процентного пункту) до 84,5%. Однак і зайнятість, і чисельність населення цієї групи зменшилися. Серед іммігрантів рівень зайнятості суттєво збільшився серед недавно прибулих іммігрантів (прибулих протягом останніх 5-10 років) та нових іммігрантів (прибулих протягом попередніх 5 років). Рівень зайнятості був мало змінений для давніх іммігрантів (прибулих 10 років тому).

Зміни рівня зайнятості для молоді віком від 15 до 24 років у 2018 році практично не змінилися, а рівень їх зайнятості становив 56,3%.

Рівень зайнятості для чоловіків у віці 55 років і старше незначною мірою збільшився до 40,8%, оскільки зайнятість для цієї групи в 2018 році зросла на 2,7%, що суттєво не відставало від зростання кількості населення. Це був найповільніший темп зростання зайнятості для даної групи з 1998 року.

В 2018 році темпи зростання зайнятості у секторах виробництва товарів (+ 2,6%) випереджали темпи секторів, що виробляють послуги (+ 2,1%), насамперед за рахунок зростання зайнятості у виробництві (рис. 1.6).

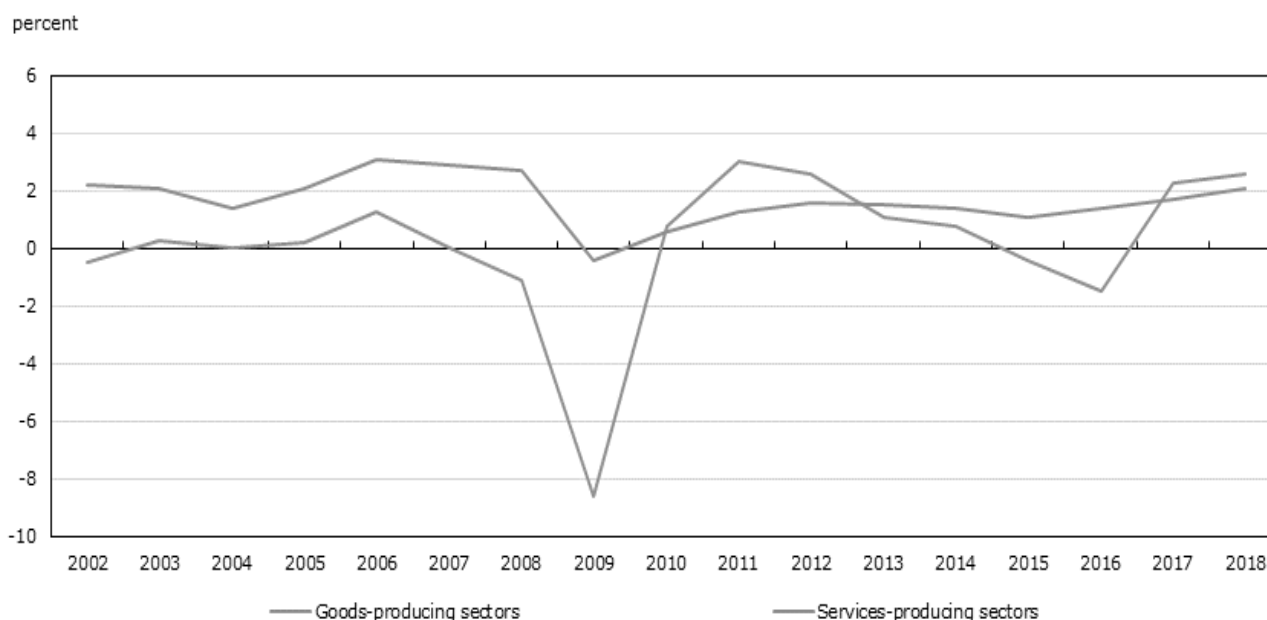

Рис. 1.6. Зайнятість у секторах виробництва товарів та в секторах, що виробляють послуги

Джерело: складено автором за даними Світового банку [51]

Кількість працівників, що зайняті у виробництві товарів (+75200) та

секторах, що виробляють послуги (+273000), зросла в 2018 році більше в порівнянні з 2017 роком. Тоді як приріст секторів, що виробляють послуги, трохи прискорився. Найбільший внесок у загальний ріст зайнятості у 2018 році забезпечили охорона здоров'я та соціальна допомога (+54400 або + 2,8%), а за ним – виробництво (+43100 або + 2,9%); професійні, наукові та технічні послуги (+39900 або + 4,5%); освітні послуги (+37800 або + 3,0%).

Британська Колумбія, Онтаріо та Квебек у провінційному масштабі призвели до зростання зайнятості, при цьому незначне зростання також продовжується в Альберті. Саскачеван, Ньюфаундленд і Лабрадор.

Таким чином, економіка Канади має яскраво виражений постіндустріальний характер. Внесок галузей нематеріального виробництва в національний ВВП перевищує 70 %. Найважливішими з точки зору вкладу в канадську економіку галузями традиційно є управління нерухомістю, торгівля, фінанси та страхування, обробна і гірничодобувна промисловість, будівництво. ВВП на душу населення Канади в 2008-2019 рр. має тенденцію до збільшення: від 40276 дол. США до 51669 дол. США, що на 11393 більше. За підсумками 2020 року розмір номінального ВВП Канади склав 1600 млрд. доларів США. В 2019 році Канада втратила дві позиції в Індексі глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму й опустилася на 14-ому місці зі 141 країни (в 2018 р. займала 12 місце). Високий потенціал Канади в зміцненні власної економіки, розвитку зовнішньоекономічних зв'язків та інноваційних технологій робить країну привабливим партнером для іноземних держав, що в умовах глобалізації та інтернаціоналізації набуває особливої актуальності. Кількість економічно активного населення в Канаді за останні 10 років збільшується в тому числі й за рахунок зростання зайнятості іммігрантів. Канада, будучи країною іммігрантською, проводить послідовну політику з відбору молодих і перспективних кадрів, здатних надалі покращувати економічне становище країни і зміцнювати позиції Канади на міжнародній арені. Рівень безробіття населення до 2019 р. мав тенденцію до зменшення й дорівнював 5,7%, але через пандемію коронавірусу у 2020 р. збільшився до 9,7%.

РОЗДІЛ 2

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ КАНАДИ: МІЖНАРОДНИЙ РУХ ТОВАРІВ ТА КАПІТАЛУ

2.1. Експортно-імпортна діяльність Канади

Канада входить до складу Азіатсько-Тихоокеанського економічного співробітництва (АТЕС), економічного блоку, що має на меті перетворити Тихоокеанський регіон в зону вільної торгівлі, що включає азіатські, американські країни і Океанію. Канада є членом "Великої сімки", політико-економічної групи, що об'єднує сім найбільш індустріально розвинених у світі країн. В економіках-учасниках АТЕС проживає близько 40% світового населення, на них припадає приблизно 54% ВВП і 44% світової торгівлі.

Динаміка товарообігу за 2010-2020 рр. показує збільшення лише на 2%, або 15,74 млрд. дол.США, але це можна пояснити уповільнення темпів через коронавірус. Найбільший обсяг товарообігу спостерігався у 2014 р. – 938,3 млрд. дол.США, найменший обсяг – у 2010 р. – 778,8 млрд. дол.США.

Таблиця 2.1

Динаміка товарообігу, експорту, імпорту Канади у 2010-2020 рр., млрд.дол.США

Показник	Рік											Зміна 2020/2010 рр	
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	абсол., +/-	відн., %
Експорт	386,6	450,4	454,1	456,6	475,2	408,8	388,9	420,0	450,4	446,1	389,5	2,9	0,75
Зміна до попер.року	22,6	16,5	0,81	0,55	4,0	-13,9	-4,9	8,0	7,2	-0,9	-12,7	-35,3	-156,1
Імпорт	392,2	450,6	462,4	461,8	463,1	419,7	402,3	433,0	459,9	453,4	405,04	12,84	3,27
Зміна до попер.року	22,1	14,9	2,6	-0,1	0,3	-9,4	-4,1	7,6	6,2	-1,4	-10,5	-32,6	-147,5
Товарообіг	778,8	901,0	916,5	918,4	938,3	828,5	791,2	853,0	910,3	899,5	794,54	15,74	2,02

Джерело: складено за даними [13]

Протягом 2010-2020 рр. крім 2014 р. в Канаді було від'ємне сальдо торговельного балансу, тобто імпорт продукції перевищував експорт. Сукупний експорт з Канади у 2020 р. склав 389 млрд. дол.США.

Скорочення поставок товарів з Канади у вартісному вираженні склало 12,6%. Порівняно 2019 р. експорт товарів зменшився на 56 млрд. дол. США (у 2019 з Канади було поставлено товарів на суму 446 млрд. дол. США). За підсумками 2019 року Канада займає 13 місце серед усіх країн світу за показниками експорту та імпорту товарів. Показники експорту та імпорту продемонстрували зниження обсягів порівняно з 2018 роком на 0,9% і 1,5% відповідно [52].

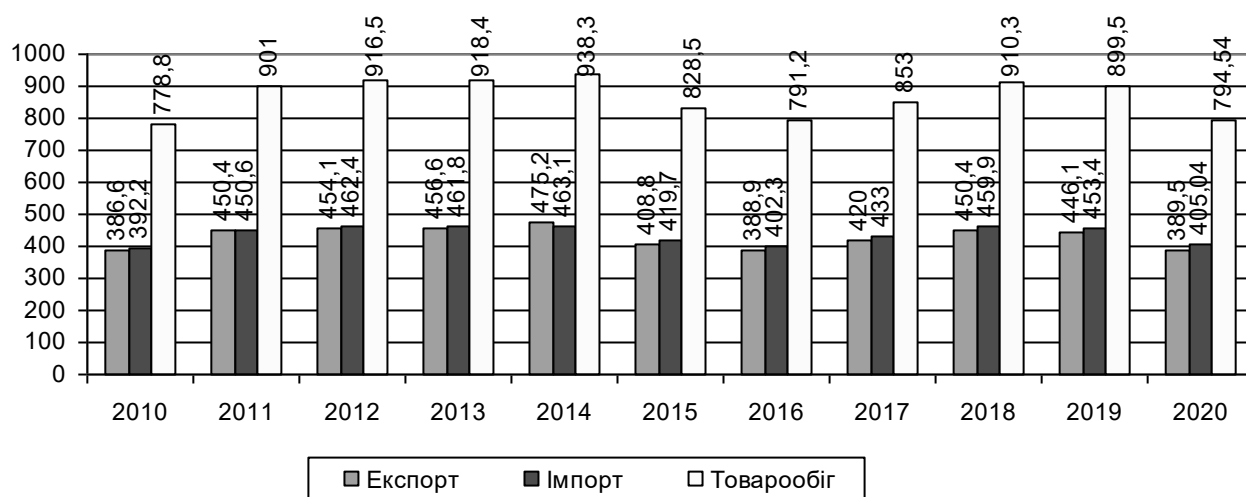

Рис. 2.1. Динаміка товарообігу, експорту та імпорту Канади у 2010-2020 рр., млрд. дол. США.

Джерело: побудовано за даними [13]

Основними торговими партнерами Канади протягом останніх п'яти років залишаються США, Китай, Мексика, Великобританія і Японія (Табл. 2.2). На частку цих країн припадає близько 80% всього товарообігу країни.

Таблиця 2.2

Товарообіг Канади з основними торговими партнерами, 2015-2019 рр.

Країна	Обсяг товарообігу, млрд. дол. США					Частка країни в 2019 році
	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	
Світ	830,85	792,83	854,02	910,90	899,72	100%
США	538,78	507,70	541,76	573,24	566,57	63,0%
Китай	67,27	64,45	72,89	79,72	74,04	8,2%
Мексика	29,65	30,82	33,42	34,76	33,33	3,7%
Японія	19,24	20,02	22,63	23,00	21,89	2,4%
Великобританія	19,71	19,15	20,51	19,72	21,85	2,4%
Інші країни	156,19	150,70	162,82	180,45	182,04	20,2%

Джерело: складено за даними Trade Map [56]

Основними напрямками експорту товарів з Канади в 2020 році були: США з часткою 73% (286 млрд дол. США); Китай з часткою 4,83% (18,8 млрд дол. США); Великобританія з часткою 3,82% (14,8 млрд дол. США); Японія з часткою 2,37% (9,24 млрд дол. США); Мексика з часткою 1,17% (4,58 млрд дол. США); Німеччина з часткою 1,15% (4,49 млрд дол.США); Нідерланди з часткою 1,03% (4,04 млрд дол. США); Південна Корея – 3,5 млрд дол.США; Франція – 2,77 млрд дол.США; Італія – 2,76 млрд дол. США.

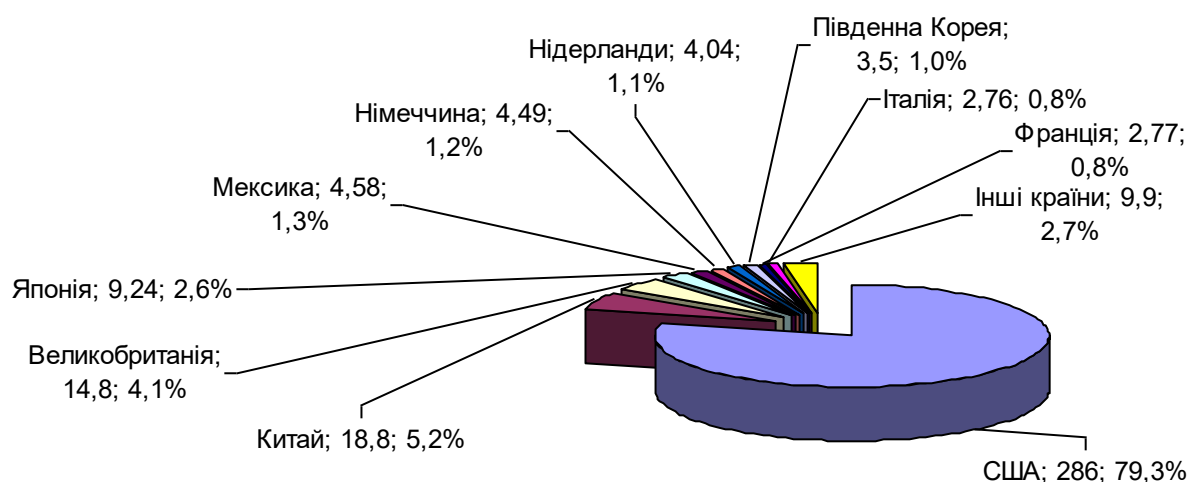

Рис. 2.2. Ключові партнери з експорту Канади, 2020 р. млрд. дол. США, %

Джерело: побудовано за даними [56]

Основними експортними ринками багато років залишаються США, Китай і Великобританія.

Таблиця 2.3

Ключові партнери з експорту Канади, 2020 р.

№	Країна	Обсяг експорту, млрд. дол. США	Частка, %
1	Світ	389,5	100
2	США	286,0	73,0
3	Китай	18,8	4,8
4	Великобританія	14,8	3,8
5	Японія	9,24	2,4
6	Мексика	4,58	1,17
7	Німеччина	4,49	1,15
8	Нідерланди	4,04	1,04
9	Південна Корея	3,50	0,9
10	Франція	2,77	0,71
11	Італія	2,76	0,70
12	Інші країни	38,5	9,9

Джерело: складено за даними Trade Map [30]

Товарна структура експорту продукції характеризується продукцією галузі машинобудування та нафтохімічної галузі.

На основі даних Статистичної служби Канади проведемо аналіз динаміки товарної структури експорту Канади протягом 2016-2019 рр. (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Товарна структура експорту Канади протягом 2016-2019 рр., млрд. дол. США

Найменування	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Сільське господарство, рибальство та проміжні харчові продукти	38,9	38,3	39,1	39,9
Енергетичні продукти	94,7	79,3	104,6	123,5
Металеві руди та неметалічні корисні копалини	17,8	14,7	16,6	19,9
Металеві та неметалічні мінеральні вироби	55,2	54,1	59,5	61,4
Основні та промислові хімічні, пластмасові та гумові вироби	31,8	30,2	31,9	34,1
Лісова продукція та будівельні та пакувальні матеріали	40,4	42,4	44,3	47,9
Промислові машини, обладнання та запчастини	32,6	31,6	33,7	35,9
Електронне та електричне обладнання та деталі	23,9	24,3	24,8	25,7
Автомобілі та запчастини	83,8	91,6	86,7	83,5
Авіаційне та інше транспортне обладнання та запчастини	22,3	20,8	20,5	23,1
Товари народного споживання	60,6	64,2	60,9	64,5
Торгівля спеціальними операціями	22,2	25,1	23,3	24,9

Джерело: складено автором за даними Світового банку [55]

Дані табл. 2.4 дають змогу зробити висновки, що найбільшими статтями експорту Канади в 2019 р. були: енергетичні продукти (123,4 млрд. дол.США); металеві та неметалічні мінеральні вироби (61,3 млрд. дол. США); лісова продукція та будівельні та пакувальні матеріали (47,8 млрд дол. США); автомобілі та запчастини (83488098,5 тис. дол.); товари народного споживання (64,5 тис. дол. США).

Структура експорт з Канади в 2020 році була представлена наступними основними товарними групами:

- 17,7% (69 млрд. дол. США): паливо мінеральне, Нафта і продукти їх перегонки; бітумінозні речовини; воски мінеральні;
- 11,8% (46 млрд. дол. США): засоби наземного транспорту, крім залізничного або трамвайного рухомого складу, та їх частини і приналежності;
- 7,44% (28 млрд. дол. США): реактори ядерні, котли, обладнання та механічні пристрої; їх частини;
- 5,54% (21 млрд. дол. США): перли природні або культивовані, дорогоцінні або напівкоштовні камені, дорогоцінні метали, метали, плаковані дорогоцінними металами, і вироби з них; біжутерія; монети;
- 5,16% (20 млрд. дол. США): товари, не зазначені за видом;
- 3,45% (13,4 млрд. дол. США): деревина та вироби з неї; деревне вугілля;
- 3,2% (12,4 млрд. дол. США): пластмаси та вироби з них;
- 2,79% (10,8 млрд. дол. США): електричні машини та обладнання, їх частини; звукозаписна і звуковідтворювальна апаратура, апаратура для запису і відтворення телевізійного зображення і звуку, їх частини і приналежності
- 2,55% (9,94 млрд. дол. США): руди, шлак і зола;
- 2,48% (9,67 млрд. дол. США): літальні апарати, Космічні апарати, і їх частини.

ТОП – 10 експортованих з Канади товарів в 2020 році:

- 12,2% (47 млрд. дол. США): Нафта сира і нафтопродукти сирі, отримані з бітумінозних мінералів;
- 8,24% (32 млрд. дол. США): автомобілі легкові та інші моторні транспортні засоби, призначені головним чином для перевезення людей (крім моторних транспортних засобів товарної позиції 8702), включаючи вантажопасажирські автомобілі-фургони і гоночні автомобілі;
- 4,12% (16 млрд. дол. США): золото (включаючи золото з гальванічним покриттям з платини) необроблене або напівоброблене, або у вигляді порошку;

- 2,33% (9,11 млрд. дол. США): частини і приналежності моторних транспортних засобів товарних позицій 8701-8705;

- 1,99% (7,76 млрд. дол. США): лісоматеріали, отримані розпилюванням або розщепленням уздовж, струганням або луценням, оброблені або не оброблені струганням, шліфуванням, що мають або не мають торцеві з'єднання, товщиною більше 6 мм;

- 1,94% (7,56 млрд. дол. США): лікарські засоби (крім товарів товарної позиції 3002, 3005 або 3006), що складаються зі змішаних або незмішаних продуктів, для використання в терапевтичних або профілактичних цілях, розфасовані у вигляді дозованих лікарських форм;

- 1,85% (7,21 млрд. дол. США): нафта і нафтопродукти, отримані з бітумінозних порід, крім сирих; продукти, в іншому місці не поійменовані або не включені, що містять 70 мас.% або більше нафти або нафтопродуктів, отриманих з бітумінозних порід, причому ці нафтопродукти є основними складовими препаратів;

- 1,82% (7,09 млрд. дол. США): гази нафтові і вуглеводні газоподібні інші;

- 1,62% (6,31 млрд. дол. США): пшениця і меслин.

Сукупний імпорт в Канаді у 2020 р. склав 405 млрд. дол. США. Скорочення поставок товарів в Канада у вартісному вираженні склало 10,5% в порівнянні 2019 роком: імпорт товарів зменшився на 47 млрд. дол. США (в 2019 в Канаду було завезено товарів на суму 453,16 млрд. дол. США).

На основі даних Статистичної служби Канади проведемо аналіз динаміки товарної структури імпорту Канади протягом 2016-2019 рр. (табл. 2.5).

Дані табл. 2.2 дають змогу зробити висновки, що найбільшими статтями імпорту Канади в 2019 р. були: сільське господарство, рибальство та проміжні харчові продукти (20,3 млрд. дол. США); електронне та електричне обладнання та деталі (71,5 млрд. дол. США); автомобілі та запчастини (113, млрд. дол. США); товари народного споживання (120,1 млрд. дол. США).

Таблиця 2.5

Товарна структура імпорту Канади протягом 2016-2019 рр., млрд. дол. США

Найменування	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Сільське господарство, рибальство та проміжні харчові продукти	18,5	19,3	19,5	20,3
Енергетичні продукти	32,7	28,1	32,7	38,9
Металеві руди та неметалічні корисні копалини	9,4	10,1	12,5	14,5
Металеві та неметалічні мінеральні вироби	40,3	37,4	39,4	40,2
Основні та промислові хімічні, пластмасові та гумові вироби	40,4	39,8	43,2	47,4
Лісова продукція та будівельні та пакувальні матеріали	24,8	24,6	25,5	26,9
Промислові машини, обладнання та запчастини	62,8	61,2	62,9	68,4
Електронне та електричне обладнання та деталі	64,9	64,7	67,8	71,5
Автомобілі та запчастини	101,3	108,0	113,6	113,9
Авіаційне та інше транспортне обладнання та запчастини	21,9	19,3	20,9	23,9
Товари народного споживання	110,2	111,9	114,8	120,2
Торгівля спеціальними операціями	8,9	8,8	9,0	9,7

Джерело: складено автором за даними Світового банку [55]

ТОП – 10 імпортованих у Канаду товарів в 2020 році:

– 5,4% (21 млрд. дол.): автомобілі легкові та інші моторні транспортні засоби, призначені головним чином для перевезення людей (крім моторних транспортних засобів товарної позиції 8702), включаючи вантажопасажирські автомобілі-фургони і гоночні автомобілі;

– 3,55% (14,4 млрд. дол.): частини і приналежності моторних транспортних засобів товарних позицій;

– 2,91% (11,8 млрд. дол.): моторні транспортні засоби для перевезення вантажів;

– 2,72% (11 млрд. дол.): обчислювальні машини та їх блоки; магнітні або оптичні зчитувальні пристрої, машини для перенесення даних на носії інформації в кодованій формі і машини для обробки подібної інформації, в іншому місці не поійменовані або не включені;

– 2,58% (10,4 млрд. дол.): апаратура передавальна для радіомовлення або телебачення, що включає або не включає до свого складу приймальню, звукозаписну або звуковідтворювальну апаратуру; телевізійні камери, цифрові камери і записуючі відеокамери;

– 2,15% (8,73 млрд. дол.): золото (включаючи золото з гальванічним покриттям з платини) необроблене або напівоброблене, або у вигляді порошку

– 2,11% (8,58 млрд. дол.): нафта сира і нафтопродукти сирі, отримані з бітумінозних мінералів;

– 2,1% (8,54 млрд. дол.): лікарські засоби, що складаються зі змішаних або незмішаних продуктів, для використання в терапевтичних або профілактичних цілях, розфасовані у вигляді дозованих лікарських форм;

– 2,03% (8,25 млрд. дол.): нафта і нафтопродукти, отримані з бітумінозних порід, крім сирих; продукти, в іншому місці не поійменовані або не включені, що містять 70 мас.% або більше нафти або нафтопродуктів, отриманих з бітумінозних порід, причому ці нафтопродукти є основними складовими препаратів; відпрацьовані масла.

На основі даних Статистичної служби Канади проведемо аналіз динаміки показників зовнішньої торгівлі з країнами світу протягом 2015-2018 рр. (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Динаміка показників зовнішньої торгівлі Канади з країнами світу протягом 2016-2019 рр., млрд. дол. США

Країна	Операція	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Австралія	Експорт	1,7	1,7	1,7	1,7
	Імпорт	1,7	2,0	1,9	2,1
Бразилія	Експорт	2,1	1,9	1,5	2,0
	Імпорт	3,7	3,9	4,7	5,5
Китай	Експорт	19,3	19,2	21,8	26,8
	Імпорт	65,7	64,4	70,9	75,5
Франція	Експорт	2,8	3,0	3,1	3,1
	Імпорт	6,8	5,9	6,2	7,2
Німеччина	Експорт	3,1	3,4	3,6	4,0
	Імпорт	17,4	17,2	17,9	19,1
Гонконг	Експорт	3,6	2,0	1,9	3,5
	Імпорт	0,3	0,3	0,4	0,3

Продовження табл. 2.6

Індонезія	Експорт	1,8	1,4	1,7	2,1
	Імпорт	1,7	1,6	1,7	1,8
Японія	Експорт	9,6	10,6	11,7	12,6
	Імпорт	14,8	15,8	17,5	16,8
Мексика	Експорт	6,3	7,3	7,5	7,8
	Імпорт	31,2	33,2	35,5	36,8
Індія	Експорт	4,3	3,9	4,2	4,2
	Імпорт	3,9	4,0	4,2	5,1
Південна Корея	Експорт	3,9	4,3	5,2	5,8
	Імпорт	8,2	10,6	8,6	9,5
Великобританія	Експорт	15,1	16,3	17,1	15,9
	Імпорт	9,2	8,2	8,9	9,2
США	Експорт	366,5	353,7	376,6	399,6
	Імпорт	285,3	278,2	288,9	304,6

Джерело: складено автором за даними Світового банку [55]

Дані таблиці 2.6 дають підстави зробити висновки, що в 2018 р. найбільшими торговельними партнерами Канади були США, Китай, Японія, Великобританія. Найбільшими торговими партнерами з імпорту товарів в Канада в 2020 році стали: США з часткою 48% (197 млрд дол. США); Китай з часткою 14,1% (57 млрд дол. США); Мексика з часткою 5,51% (22 млрд дол. США); Німеччина з часткою 3,19% (12,9 млрд дол. США); Японія з часткою 2,5% (10,1 млрд дол. США); Південна Корея з часткою 1,76% (7,16 млрд дол. США); Італія з часткою 1,66% (6,73 млрд дол. США); В'єтнам з часткою 1,5% (6,09 млрд дол. США); Великобританія з часткою 1,44% (5,84 млрд дол. США); Бразилія з часткою 1,21% (4,91 млрд дол. США) (рис. 2.3).

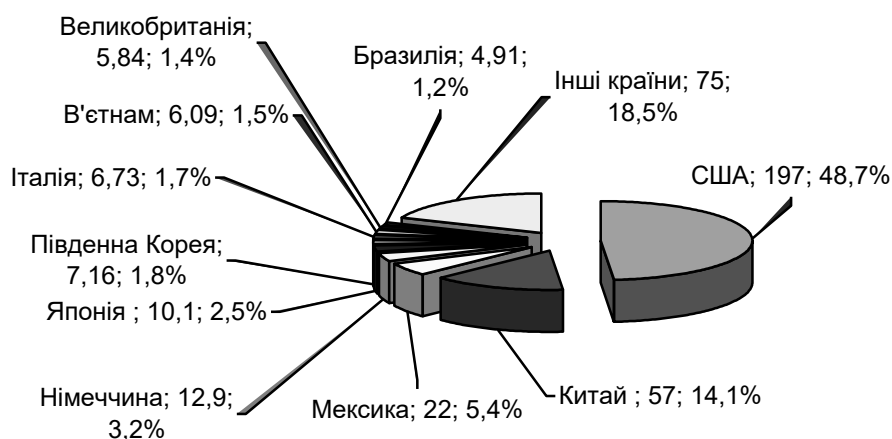

Рис. 2.3. Ключові партнери з імпорту Канади, 2020 р. млрд. дол. США, %
Джерело: побудовано за даними <https://trendeconomy.ru/data/h2/Canada>

Таким чином, протягом 2010-2020 рр. крім 2014 р. в Канаді було від'ємне сальдо торговельного балансу, тобто імпорт продукції перевищував експорт. Сукупний експорт з Канади у 2020 р. склав 389 млрд. дол. США. Скорочення поставок товарів з Канади у вартісному вираженні склало 12,6%. Основними експортними ринками багато років залишаються США, Китай і Великобританія. Основними ринками імпорту є США, Китай і Мексика.

2.2. Масштаби та основні напрямки прямого закордонного інвестування Канади

Після 2009 р. Канада входить до числа країн з найбільш сприятливим інвестиційним кліматом. Канада входить до групи розвинених країн і являє собою глобальну модель стабільності, сталого розвитку та сприятливої економічної активності. За оцінкою Світового банку економіка Канади входить в десятку країн світу за обсягом валового внутрішнього продукту. При цьому, значний внесок у Національний ВВП забезпечують сектори економіки нематеріального виробництва – понад 70%. Традиційно прийнято виділяти наступні ключові галузі економіки Канади: торгівля, фінансовий сектор і страхування, управління нерухомістю, а також будівельна галузь, обробний і гірничодобувний сектор промисловості.

Підсумки 2019 року показують, що економіка Канади починає виходити з кризи 2015 і 2016 років, коли значення ВВП було мінімальним за розглянутий період. Ключовими факторами, що забезпечують зростання ВВП в 2019 році, стали споживчі та державні витрати, інвестиційна активність і фінансування дослідно-конструкторських розробок. Понижуючий аспект був забезпечений падінням обсягів торговельної діяльності Канади. За результатами багатьох міжнародних рейтингів, що оцінюють стабільність політичної ситуації, стійкість фінансової ситуації, а також легкість ведення бізнесу, Канада традиційно входить до списку країн-лідерів. Рейтинг Doing Business 2020 показує, що Канада займає 23 місце серед усіх країн за показником "легкість ведення бізнесу". Канада поступається багатьом розвиненим країнам: США, Великобританія, Швеція,

Австралія і Німеччина. Однак оцінка країни показала кращий результат, ніж в таких країнах, як Австрія, Швейцарія, Франція або Японія.

Таблиця 1.3

Динаміка показників прямих іноземних інвестицій, чистих припливів та відтоків за 2015-2019 рр., млн. дол. США

Показник	Рік					Зміна 2019/2015 рр.	
	2015	2016	2017	2018	2019	абсол., +/-	відн., %
Прямі іноземні інвестиції	23927	33404	51281	6245	25961	2034	8,50
Зміна,%	2871,67	39,6	53,52	-87,82	315,66	-	-
Чистий приплив (%від ВВП)	3,9	2,2	1,8	2,7	2,8	-1,1	-28,21
Зміна,%	8,33	-41,94	-21,16	53,7	1,6	-	-
Чистий відтік (%від ВВП)	5,4	4,4	4,9	3,1	4,3	-1,1	-20,37
Зміна,%	49,67	-17,96	10,15	-36,88	38,19	-	-

Джерело: складено за даними [37]

У 2019 році Канада закупила на міжнародному ринку товарів у загальній сумі на 453,16 млрд.дол. США, що менше на 1,5% аналогічного показника 2018 року [54].

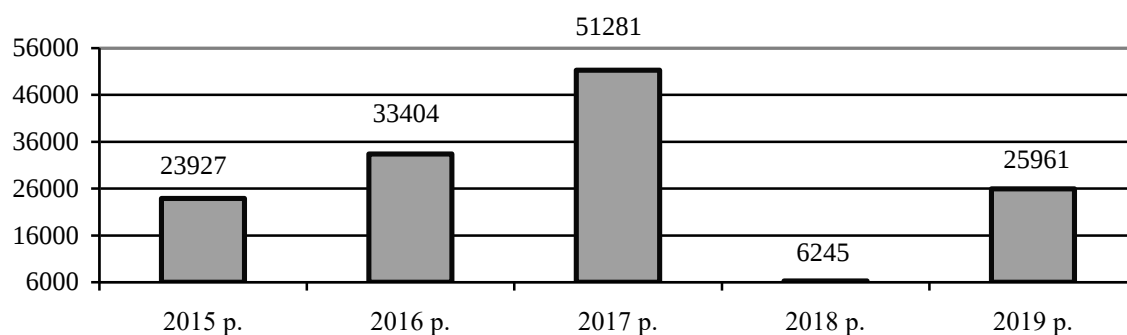

Рис. 2.4. Динаміка прямих іноземних інвестицій за 2015-2019 рр., млн. дол. США

Джерело: побудовано за даними [37]

Найбільш високі оцінки Канада отримала в секторах "реєстрація підприємств" – 3 місце і "захист міноритарних інвесторів" – 7 місце. А ось несприятливі результати виявилися за показниками: "підключення до системи

електропостачання" – 124 місце і "забезпечення виконання контрактів" – 100 місце.

Ключовими постачальниками стали США, Китай, Мексика, Німеччина і Японія. При цьому на перші три країни списку припало понад 60% всього імпорту країни. Найбільше попитом серед канадських покупців користуються транспортні засоби та комплектуючі, комунікаційна апаратура, а також нафта і нафтопродукти. Аналіз динаміки показників прямих іноземних інвестицій, чистих припливів та відтоків за 2015-2019 рр. в Канаді свідчить про їх коливальний характер. Так найбільший обсяг ПІІ спостерігався у 2017 р. – 51,3 млрд. дол. США, найменший обсяг ПІІ спостерігався у 2018 р. – 6,2 млрд. дол. США. У 2019 р. обсяг ПІІ склав 25,9 млрд. дол. США, що на 2,0 млрд. дол. США більше, ніж у 2015 р.

Чистий приплив (%від ВВП) має позитивні значення: від 3,9 у 2015 р. до 2,8% у 2019 р. При цьому, чистий відтік (%від ВВП) має більші значення: від 5,4% у 2015 р. до 1,3% у 2019 р.

На сьогоднішній день іноземні американські інвестиції зіграли велику роль у формуванні сучасної структури економіки Канади і продовжують залишатися важливим фактором в економічному розвитку країни. При цьому зростає присутність в Канаді ТНК з країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону, а частка США знижується, хоча на цю країну все ще припадає більше половини накопичених Канадою прямих іноземних інвестицій [4, с. 48]. Потенціал канадського капіталу на міжнародних фінансових ринках значний, про що свідчить велика кількість розташованих на території Канади найбільших корпорацій світу. Вона, як правило, виступають авангардом національного бізнесу на зарубіжних ринках. Відповідно до рейтингу, що складається британською газетою Financial Times, країна займає п'яте місце в світі за кількістю найбільших корпорацій, інкорпорованих в Канаді.

Оскільки прямі інвестиції канадських компаній за кордоном зосереджені в основному в галузях, що отримали найбільший розвиток в Канаді, – вони тут отримали досвід, визнання і фінансову міць. В цілому в цих інвестиціях

переважає сфера послуг, на яку припадає близько 60 % загального обсягу накопичених інвестицій за кордоном [48, с. 511].

Аналізуючи структуру вкладених інвестицій в економіку Канади з країн АТР: Гонконг – 37,5% від ВВП, Камбоджа – 21,3%, Лаос – 6,3% і В'єтнам – 6,1%. Найбільше, Канада вкладає в європейські країни, а серед країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону, які отримують інвестиції від Канади, на 2018 рік лідирують: Гонконг – 25,3%, Японія і Малайзія – 3,4%, Таїланд – 3,3%, Чилі – 2,9 %. Аналіз інвестиційних потоків показав, що в порівнянні з основними напрямками з Канади, частка інвестицій дуже незначна, що припадає на країни АТР, за винятком Гонконгу [3].

Прямі інвестиції Китаю в Канаді зафіксували помітне зростання за останнє десятиліття. Китай є важливим джерелом капіталу, який може доповнити інші джерела коштів для розвитку інфраструктурних проектів і нових технологій. Згідно зі статистикою Канади, запаси прямих іноземних інвестицій в Канаду з Китаю в кінці 2011 року склали приблизно 10,7 млрд.дол. США, що в 36 разів більше за останні 10 років [35].

Китайські фірми активно інвестують за кордон і виявляють велику зацікавленість в інвестуванні в Канаду. Сектори, що представляють інтерес, включають, перш за все, природні ресурси, поновлювані джерела енергії, інформаційні та комунікаційні технології, харчову промисловість, фармацевтику і натуральну медицину, а також передове виробництво. У 2010 році Канада займала восьме за важливістю місце за рівнем прямих іноземних інвестицій Китаю за кордоном. Китайські інвестиції в Канаду також підтримують промислову політику Китаю, щоб піднятися на ланцюжок створення вартості, сприяючи практичній підготовці нових технологій, способам ведення ділових та інноваційних партнерських відносин. Канада зацікавлена у збільшенні частки китайських інвестицій у ключових секторах за межами природних ресурсів [34].

Згідно з китайською статистикою, понад 12110 прямих інвестиційних проектів склали фонди Канадських ПІІ в Китаї, які в 2011 році оцінювалися приблизно в 8,3 млрд.дол. США. Канадські інвестиції в Китай охоплюють

широкий спектр секторів, включаючи транспорт, біотехнологію, освіту, Фінанси, Інформаційні технології, виробництво та природні ресурси. Оскільки економічне значення Китаю продовжує зростати, воно залишиться пріоритетним ринком для Канади. Користь інвестицій з Китаю для економіки Канади очевидна, але останнім часом канадці відчувають деякі утиски з боку китайських інвесторів. Звичайні громадяни зіткнулися з проблемою Підвищення рівня цін на канадському ринку нерухомості, і винен, на їхню думку, саме Китай. Світове лідерство Канади в галузі аерокосмічної техніки та науково-дослідницьких потужностей приваблює Китай, як для співпраці, так і для інвестицій. Для Канади та Китаю існують можливості співпраці в розробці більш безпечних систем для зростаючих мереж транспортної інфраструктури Китаю. Враховуючи їх взаємодоповнюючий досвід, Канада і Китай можуть також співпрацювати в області інфраструктурних проектів на ринках третіх країн [33, с. 16].

Отже, аналіз динаміки показників прямих іноземних інвестицій, чистих припливів та відтоків за 2015-2019 рр. в Канаді свідчить про їх коливальний характер.

2.3. Оцінка інвестиційного клімату Канади та ступені його привабливості для українських інвесторів

В умовах підвищених політичних та економічних ризиків, прагнення інвесторів до локалізації підвищує значення прямих іноземних інвестицій для бізнес-стратегій. Інвестори, маючи намір інвестувати, повинні розрахувати всі ризики, пов'язані з цим. На рішення інвестувати чи ні впливає ряд факторів. У глобальному сенсі-це економічні та політичні зміни, а також наявність проектів на потенційному ринку або інші причини.

Оцінка Канади в останні роки неухильно поліпшується. Зусилля по збільшенню інвестицій окупаються, так як приплив ПІІ у 2019 р. збільшився майже на 60% в порівнянні з 2018 роком, повністю змінивши багаторічну тенденцію до зниження [29].

– Будучи сучасною, індустріальною державою, Канада займає сильну позицію на світовому ринку економіки. Завдяки стабільному демократичному режиму, низькому рівню злочинності та досконалій правовій системі, Канада є надійною країною для інвестицій.

– Канадські закони дозволяють купувати нерухомість в Канаді як її жителям, так і громадянам інших держав на рівних підставах, за невеликим винятком, що стосуються рекреаційних зон.

Канадські компанії в різних галузях промисловості, зокрема, у сфері природних ресурсів і виробництва, можуть бути привабливими перспективами для міжнародних інвесторів. Як і в більшості країн, іноземні інвестиції в Канаді суворо контролюються урядовими органами. Влада Канади прагне забезпечити, щоб будь-які закордонні інвестиції мали позитивний ефект для економічного зростання даної юрисдикції, захищали робочі місця в Канаді і не завдавали шкоди національній безпеці [32, с. 45].

Придбання Канадських активів, що не перевищують порогової суми, не вимагають перевірки (якщо це не стосується культурної спадщини або потенційних загроз національній безпеці). Однак інформація про угоди повинна обов'язково направлятися в департамент інвестицій Міністерства галузевого розвитку (Industry Canada). Така ж вимога пред'являється до будь-яких зарубіжних проектів зі створення на території Канади нових підприємств (greenfield investment). Непряме придбання Канадських активів через покупку компаній, зареєстрованих в третіх країнах, підлягає контролю, якщо канадська частка в активах підприємства, що купується перевершує 50%.

Великі зарубіжні інвестиційні проекти, що перевищують встановлену порогову суму, проходять процедуру оцінки на предмет їх потенційної вигідності для Канади (net benefit test) [50].

Оцінка проводиться виходячи з наступних критеріїв:

- вплив на економіку суб'єкта Федерації або країни в цілому (на загальний рівень ділової активності, зайнятість, динаміку експорту);
- залучення канадських працівників і компаній в якості партнерів;

- вплив на ефективність виробництва, технологічні нововведення, випуск нових видів товарів і послуг;
- вплив на конкуренцію на канадських ринках;
- відповідність зарубіжних проектів національній економічній та культурній політиці;
- внесок у посилення конкурентоспроможності Канади на міжнародних ринках.

Оцінюючи потенційну вигідність великого проекту, співробітники Міністерства галузевого розвитку проводять консультації з іншими федеральними відомствами та урядами суб'єктів Федерації. Одним з головних завдань іноземного підприємця є отримання бізнес-візи в Канаду. Для того щоб залучити в країну успішних бізнесменів, стимулювати розвиток економіки і підвищити рівень зайнятості канадський уряд розробив спеціальні імміграційні програми, кожна з яких передбачає певні вимоги. В основні це стосується досвіду і кваліфікації іноземця, суми активів та інноваційної складової бізнесу. У Канаді діє єдиний статут про іноземні інвестиції загального застосування, Закон "Про інвестиційну Канаду" (ICA), який передбачає як "огляд чистої вигоди", так і "огляд національної безпеки". Огляд чистої вигоди. Безпосереднє придбання контролю над канадською компанією, яка в кінцевому підсумку контролюється за межами Канади, підлягає обов'язковій реєстрації та затвердженню перед злиттям при перевищенні застосовного порогу перевірки. За таких обставин закордонний інвестор повинен переконати відповідного міністра в тому, що угода буде "чистою вигодою" для Канади, щоб отримати схвалення. Якщо відповідний фінансовий поріг для "перевірки чистої вигоди" відповідно до Закону не досягнутий, іноземний інвестор повинен подати адміністративну форму повідомлення до придбання контролю над канадським бізнесом або протягом 30 днів з моменту придбання. Форма адміністративного повідомлення також повинна бути подана, коли закордонний інвестор планує відкрити новий бізнес в Канаді [53].

Огляд національної безпеки. З 2009 року Закон "Про інвестиційну Канаду" також надає уряду повноваження розглядати всі пропоновані інвестиції

(включаючи іноземні інвестиції в Канадські міноритарні компанії і створення нового бізнесу), коли у відповідного міністра є "розумні підстави вважати, що інвестиції інвесторами-нерезидентами можуть завдавати шкоди національній безпеці". Наприкінці 2016 року Уряд Канади випустив керівні принципи для іноземних інвесторів. У них наводиться список факторів, які уряд враховує при оцінці того, чи представляє інвестиція ризик для національної безпеки. Ці фактори зосереджені на обороні, технологіях, критичній інфраструктурі та постачанні. Закон "Про інвестиційну Канаду" є основним законодавством, що регулює прямі іноземні інвестиції (FDI) в Канаді. Канадський закон "Про конкуренцію" також передбачає огляд інвестицій (як для іноземних, так і для внутрішніх інвесторів). Крім того, інвестиції в транспортні підприємства в Канаді, які перевищують порогові значення для повідомлень до придбання відповідно до "Закону Про конкуренцію", можуть підлягати попередньому розгляду відповідно до канадського "Закону Про перевезення". Відділ з розгляду інвестицій (IRD), який є частиною Міністерства інновацій, науки та економічного розвитку Канади (ISED), відповідальний за адміністрування ICA. У разі виникнення будь-яких проблем відповідно до "Закону Про конкуренцію", регулюючим органом є Бюро з конкуренції. Департамент канадської спадщини відповідає за управління ICA для інвестицій, пов'язаних з культурним бізнесом [16].

Таким чином, аналіз динаміки показників прямих іноземних інвестицій, чистих припливів та відтоків за 2015-2019 рр. в Канаді свідчить про їх коливальний характер. Так найбільший обсяг ПІІ спостерігався у 2017 р. – 51,3 млрд. дол. США, найменший обсяг ПІІ спостерігався у 2018 р. – 6,2 млрд. дол. США. У 2019 р. обсяг ПІІ склав 25,9 млрд. дол. США, що на 2,0 млрд. дол. США більше, ніж у 2015 р. Дотримуючись принципу відкритості для іноземних інвестицій, канадська влада піддає перевірці тільки частину вступників заявок на операції зі злиття і поглинання або створення нових підприємств. До числа перевіряються відносяться три категорії зарубіжних проектів: великі інвестиції (вище певної порогової суми), вкладення в галузі культури, а також в деякі галузі, віднесені до категорії особливо важливих з точки зору національної безпеки.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ ЩОДО СТВОРЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА З НАДАННЯ ІТ-ПОСЛУГ У КАНАДІ

3.1. Аналіз ринку ІТ-послуг у Канаді

Однією із значущих тенденцій розвитку сучасної світової економіки є прискорене зростання сектора ІКТ, що забезпечує перехід до цифрової економіки та інформаційного суспільства.

Україна має потужний ICT (Information communication technology) сектор, послугами якого користується бізнес далеко за межами країни. Українські компанії мають хорошу експертизу в таких сферах як штучний інтелект, аналіз даних, автоматизація бізнес-процесів, кібербезпека тощо.

Головна проблема в тому, що далеко не всі в світі (і Канада тут не виняток) знають, що можуть запропонувати ІТ компанії з України і чому варто співпрацювати саме з ними. На міждержавному рівні робиться не так багато для просування українських ІТ послуг на північноамериканському ринку. Обсяги співпраці між Україною та Канадою в ІТ сфері незначні, хоча, як відомо, Канада має одну з найбільших українських діаспор у світі – близько 1,3 млн канадців відзначають, що мають українське коріння [31].

Канада – одна з найбагатших країн світу, що динамічно розвиваються. Останні десять років канадська економіка швидко зростає з низьким рівнем безробіття і великим профіцитом федерального бюджету.

Канада сміливо зарекомендувала себе як лідер у розвитку сектора ІТ. Все більше і більше технічних працівників іммігрують до Канади в пошуках нових можливостей працевлаштування, адже в ІТ-галузі країни працює не менше 800 тисяч фахівців.

Технологічні компанії дійсно процвітають під час пандемії коронавірусу. В результаті в Канаді відкриваються нові вакансії для висококваліфікованих фахівців.

Інноваційний розвиток є одним з головних напрямків внутрішньої і зовнішньої політики Канади. В даний час країна є одним з центрів розвитку технологій та інновацій, а також кваліфікованої робочої сили. Говорячи про технологічний розвиток Канади, слід зазначити, що країна щорічно знаходиться на одній з лідерських позицій серед розвинених країн. Канада активно займається розвитком технологій, виробництвом високотехнологічної продукції і створює все нові інноваційні центри і НДІ. Канадська влада приділяє пильну увагу розвитку інноваційних технологій в різних галузях промисловості, розробляючи нові урядові програми і забезпечуючи дію вже існуючих, розрахованих, як правило, на кілька років. При цьому у федеральному бюджеті країни щорічно передбачається виділення на дані цілі значних фінансових коштів [12, с. 52]. Дана динаміка показує, що Канада щорічно витрачає близько 1,7% від ВВП на розвиток НДДКР, що є досить високим результатом серед розвинених країн, хоча і поступається таким країнам, як Республіка Корея, Японія, Німеччина, США, Ізраїль та ін.

Інтенсивне технологічне оновлення близько 90 % всіх канадських компаній, що проходило в 1990-е роки під впливом різко збільшеного рівня відкритості економіки і, відповідно, посилення конкурентної боротьби на внутрішньому ринку, поряд з поглибленням внутрішньогалузевої спеціалізації і кооперування виробництва з Сполученими Штатами стимулювали структурні зміни в економіці Канади в напрямку розвитку високотехнологічних галузей обробної промисловості і, особливо, комплексу, пов'язаного з виробництвом інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) [39, с. 32].

Три з п'яти найбільших технологічних центрів Канади, а саме Торонто, Оттава і Ватерлоо, розташовані в Онтаріо. Впроваджуючи OINP Tech Draw, провінція Онтаріо прагнула задовольнити зростаючий попит на кваліфікованих технічних працівників [15].

Отже, Канада сміливо зарекомендувала себе як лідер у розвитку сектора ІТ. Попит на ІТ-послуги зростає.

У Канаді діють спрощені правила отримання візи для засновників стартапів (Startup Visa). Канадські технологічні компанії часто шукають іноземні інвестиції,

залучаючи, зокрема, українських інвесторів на більш зрілих етапах свого розвитку. Багато стартапів, які розробляють масштабовані технологічні проекти, шукають інвестиції та компетенції для виходу на великі зарубіжні ринки.

У звіті агентства Doing Business 2019 з 190 країн світу за легкістю ведення бізнесу Канада займає 22-е місце. Це сукупний показник, заснований на порівнянні ряду критеріїв. Що примітно за самою процедурою створення бізнесу країна знаходиться на 2 позиції, а по підключенню до системи електропостачання на 105. Багато в чому за рахунок цього Канада відсутня в першій десятці, але все ж бюрократична процедура реєстрація компанії в канадських інстанціях зведена до мінімуму.

1. Реєстрація та подача документів до Міністерства промисловості Канади. Робиться це он-лайн протягом доби, а через 5 днів компанії присвоюється спеціальний бізнес-номер. Вартість становить 200 канадських доларів. В обов'язковому порядку заповнюється спеціальна реєстраційна форма, також направляється установчий договір, відомості про раду директорів і місцезнаходження компанії. Для резервування унікальної назви компанії стягується додаткова плата – 21,47 доларів.

2. Після реєстрації нової компанії інформація про це передається в Агентство доходів Канади, де протягом дня присвоюється номер корпоративного прибуткового податку. Дізнатися про це можна на офіційному сайті Міністерства промисловості Канади.

3. У разі обороту понад 30 тисяч канадських доларів в квартал потрібно зареєструватися в податковому управлінні при агентстві доходів Канади в якості платника ПДВ (податок з продажів). Процедура займає менше доби, здійснюється через спеціальний сайт і абсолютно безкоштовна.

Успішне ведення бізнесу в Канаді українцями, росіянами, білорусами і будь-якими іншими підприємцями з-за кордону неможливо без вибору оптимальної і доступної форми власності для новоствореної компанії. Виділяють 4 основні типи Канадських бізнес-структур – індивідуальне підприємництво, партнерство, корпорація і кооператив. Зупинимося на найпопулярніших.

Індивідуальний підприємець. Означає одноосібне володіння компанією і повну відповідальність за зобов'язаннями всім особистим майном. Прибуток від професійної діяльності в повному обсязі належить власнику. Найлегший і найменш витратний спосіб відкрити і вести бізнес в Канаді. Є доступ до деяких податкових пільг. Нормативно-правові вимоги досить обмежені.

Корпорація. Реєстрація здійснюється на федеральному або провінційному рівні, якщо діяльність компанії не виходить за межі конкретної провінції. Як правило, відповідальність акціонерів обмежена вкладами. Більш трудомісткий і організаційно складний тип відкриття та ведення бізнесу в Канаді. Для врегулювання всіх законодавчих вимог 100% знадобиться допомога аудиторів, юристів, бухгалтерів та інших канадських фахівців.

ССРС – це зареєстрована в Канаді приватна корпорація, яка протягом року не контролюється, прямо або побічно, одним або декількома нерезидентами Канади або державними корпораціями (або будь-якою їх комбінацією). Під контролем мається на увазі два аспекти:

- по-перше, він означає, що іноземцям не повинно належати більше 50% голосуючих акцій корпорації, необхідних для обрання більшості членів Ради директорів (так званий Юридичний контроль або контроль де-юре);

- по-друге, це означає фактичний контроль, тобто будь-який прямий або непрямий вплив, який у разі його здійснення призведе до фактичного контролю над корпорацією, будь то через угоду з акціонерами, опціон на покупку акцій, конвертований борг або інші кошти.

При цьому, не існує чіткого тесту на те, що фактично є контролем ССРС. За умови, що вона заснована фізичними особами, які проживають в Канаді, типова стартап-компанія, зареєстрована в Канаді, буде спочатку кваліфікуватися як ССРС. У тій мірі, в якій вона може потім забезпечити венчурний капітал або інше акціонерне фінансування з канадських джерел, ця компанія може залишатися ССРС на довгі роки. В іншому випадку, необхідно буде застосувати грамотне управління та інвестування в РСР, щоб не втратити цей статус.

Реєстрація бізнесу в Канаді дає багато переваг. Федеральний уряд Канади заохочує створення робочих місць та інвестиції за допомогою інвестиційних податкових пільг (ITC), що надаються в рамках програми наукових досліджень та експериментального розвитку (SR & ED).

ITC можуть бути використані для зменшення податку, що підлягає сплаті компанією, або навіть, за певних обставин, можуть бути повернуті з бюджету, якщо компанія не має податкової заборгованості.

Ставки SR & ED, в даний час, складають 35% – для приватних корпорацій, зареєстрованих в Канаді і 15% – для інших корпорацій.

Ставка 35% застосовується до кваліфікованих витрат на наукові дослідження і розвиток, а саме до перших 3 млн. канадських доларів (CAD), витрачених протягом року, і які підлягають відшкодуванню. Витрати на ці ж цілі, що перевищують ліміт витрат в 3 млн. CAD, будуть компенсовані за ставкою 20%.

Як тільки ССРС почне отримувати дохід від активного бізнесу, вона отримує право на ставку прибуткового податку для малого бізнесу, яка передбачає, що перші 500 тис. CAD активного доходу від бізнесу будуть обкладатися податком за нижчою ставкою федерального податку [9].

Для зміни форми власності діючого бізнесу в Канаді потрібно закрити компанію, а потім відкрити нову.

За оцінками міжнародних експертів, в Канаді найнижче податкове навантаження на бізнес серед усіх країн G7. Прозора система оподаткування та варіанти фіскальної оптимізації створюють максимально сприятливі умови для здійснення підприємницької діяльності в цій країні.

У Канаді діє багаторівнева система оподаткування – Федеральна, провінційна і територіальна. Тому загальні ставки податків в кожній провінції можуть відрізнятися, також багато що залежить від виду і масштабу діяльності. Наприклад, малий бізнес в Канаді платить набагато менше. У будь-якому випадку допомога податкових консультантів не завадить.

Проаналізуємо ставки основних податків в Канаді в 2020 році.

Корпоративний податок на прибуток. Базова Федеральна ставка – 38%, а після загального зниження – 15%. Провінційні ставки в залежності від провінції варіюються від 11,5% (Північно-західні території) до 16% (Нова Шотландія, Острів Принца Едуарда).

ПДВ (податок з продажів). Федеральна ставка – 5%, провінційна – від 7 до 10%.

Прибутковий податок – прогресивна шкала в залежності від доходу – 15%, 20,5%, 26%, 29% і 33%. Зокрема, у 2020 році за ставкою 15% оподатковується дохід до 48,5 тисяч канадських доларів на рік, а за ставкою 33% дохід понад 214,4 тисяч.

Канада дуже динамічна і розвинена країна, з багатими природними ресурсами і диверсифікованою економікою. У розпорядженні іноземців маса напрямків для інвестування і можливостей для покупки готового бізнесу. Відштовхуючись від виду діяльності, при виборі регіону орієнтуйтеся на кількість населення і купівельну спроможність, вартість оренди приміщень, конкуренцію і ставки податків. Найбільш перспективні і великі міста, щоб відкрити бізнес в Канаді в 2020 році – Едмонтон, Торонто, Вінніпег, Річмонд і Ванкувер.

За результатами 2017 року Канада імпортувала послуг у сфері ІТ на \$4,8 млрд. вартість ІТ послуг в Канаді на порядок вище, ніж в Україні. Вартість послуг 70% українських ІТ-компаній становить 25-49 доларів США на годину. У Канаді таких компаній тільки 15%. У той же час 49% канадських компаній надають послуги, вартість яких в розрахунку за годину становить \$100-149. Лише 5% українських компаній надають такі послуги [31].

На ринку Канади спостерігається зростаючий попит на ІТ-фахівців. За оцінками деяких експертів, до кінця 2021 року в області з'явиться приблизно 216 тисяч нових робочих місць. А за рахунок імміграції та залучення студентів з канадських університетів країна зможе задовольнити тільки 30% цих потреб. Тому канадські компанії будуть шукати можливості в залученні іноземних компаній і аутсорсингу, в тому числі і з України.

Таким чином, аналіз динаміки показників прямих іноземних інвестицій, чистих припливів та відтоків за 2015-2019 рр. в Канаді свідчить про їх збільшення. У 2019 р. обсяг ПІІ склав 25,9 млрд. дол. США, що на 2,0 млрд. дол. США більше, ніж у 2015 р.

Можна зробити висновок, що Канада є активним учасником світової економіки в області високих технологій та інновацій, підтримує конкурентоспроможність на високому рівні в ключових для держави галузях і є однією з країн-лідерів в області розвитку інноваційних технологій, необхідних для створення бізнесу та залучення інвестицій, що в кінцевому рахунку є великим стимулом для подальшого інноваційного розвитку. При цьому для підвищення конкурентоспроможності країні необхідно вирішити внутрішні проблеми, пов'язані з підвищенням кваліфікації співробітників, низьким відсотком впровадження інноваційних розробок у виробництво і великою часткою продажів нових технологій за кордон.

В Канаді спостерігаємо прискорене зростання сектора ІКТ, що забезпечує перехід до цифрової економіки та інформаційного канадського суспільства. Вважаємо доцільним впровадження міжнародного проекту по створенню ІТ-компанії.

3.2. Обґрунтування інвестиційного проекту щодо створення фірми з надання ІТ-послуг у Канаді, оцінка потреби у інвестиційних ресурсах та визначення джерел їх залучення

Основні напрямки діяльності новоствореного підприємства з ІТ-послуг у Канаді – це ІТ outsourcing, ІТ консалтинг, розробка і управління базами даних, розробка, подальша підтримка і просування веб-сайтів.

Основні види ІТ послуг новоствореного підприємства з ІТ-послуг у Канаді:

- підтримка робочих станцій, включаючи віддалені робочі місця;
- встановлення, налаштування та обслуговування серверів;
- підтримку офісного обладнання;
- налаштування систем резервного копіювання;

- створення та налаштування корпоративної електронної пошти;
- адміністрування доступу в інтернет;
- створення локальних офісних мереж;
- монтаж і забезпечення працездатності телефонії;
- забезпечення інформаційної безпеки;
- встановлення систем відео спостереження;
- забезпечення офісів комп'ютерами і серверами, периферійними пристроями, комплектуючими, програмними продуктами і витратними матеріалами.

Обслуговування комп'ютерів включає в себе:

- планово-профілактичні роботи: планова перевірка обладнання, встановлених версій ПЗ, додатків і їх оновлення (при необхідності);
 - усунення всіх неполадок робочих станцій, діагностика причин збою.
- Відновлення працездатності, координація ремонту обладнання;
- забезпечення доступу робочих станцій до локальної мережі;
 - розгортання і переміщення робочих станцій: підключення нових користувачів, модернізація комп'ютерів;
 - адміністрування стандартного ПЗ: налаштування та забезпечення оновлень операційної системи та офісних програм;
 - консультування користувачів: будь-який користувач може отримати консультацію з усіх питань, пов'язаних з його / її робочою станцією;
 - управління та контроль ліцензій на ПЗ, що використовується організацією / підприємством;
 - підтримка віддаленого робочого місця: забезпечення працездатності користувачів, що знаходяться за межами офісу, в локальній мережі через Інтернет.

Обслуговування периферійного і мережевого обладнання включає в себе:

- планово-профілактичні роботи: Технічне обслуговування та планові перевірки офісного обладнання;

- усунення неполадок в роботі офісного обладнання: діагностика причин збою, відновлення працездатності ПЗ і / або обладнання. Координація ремонту;
- встановлення та переміщення обладнання;
- забезпечення доступу до мережевих пристроїв: забезпечення працездатності офісної оргтехніки в локальній мережі;
- заміна витратних матеріалів;
- прокладка кабельної системи;
- створення внутрішніх мереж складів;
- формування телефонних (аналогові та цифрові) мереж;
- створення Wi-Fi мереж;
- формування систем цифрового відео спостереження.

Обслуговування мережевого обладнання включає:

- планово-профілактичні роботи;
- усунення неполадок в роботі мережі;
- ремонт і управління мережевим обладнанням: налаштування мережевого обладнання, параметрів безпеки, продуктивності і т. п.

Обслуговування серверів складається з:

- планово-профілактичні роботи: перевірка наявності вільного дискового простору, завантаження процесорів і т.д. перевірка встановлених версій ПЗ і їх оновлення (при необхідності);
- усунення неполадок в роботі серверів: діагностика причин збою, відновлення працездатності. Забезпечення доступу серверів в локальну мережу;
- адміністрування стандартного серверного ПЗ: налаштування та забезпечення оновлень операційної системи і стандартних серверних служб;
- резервне копіювання і відновлення даних: Організація і контроль резервного копіювання даних на серверах за узгодженим графіком, їх зберігання і відновлення за запитом.

Забезпечення інформаційної безпеки в ІТ інфраструктурі організації / підприємства:

- управління обліковими записами користувачів: створення, Зміна, блокування та видалення облікових записів. Контроль рівня доступу до локальної мережі та інтернет ресурсів;

- забезпечення захисту периметра мережі: інформаційна безпека, обмеження доступу в мережу ззовні

- антивірусний захист серверів, робочих станцій, Інтернет-трафіку і пошти: установка, настройка антивірусного ПЗ, Технічна підтримка, забезпечення оновлення версій і антивірусних баз;

- адміністрування засобів шифрування: управління засобами шифрування електронної пошти та файлів. Забезпечення працездатності електронного цифрового підпису.

Розробка, супровід, ефективне управління базами даних:

- відстеження основних показників (справність, доступність, обсяг і вільний простір для баз даних);

- оперативне вирішення питань, пов'язаних з роботою баз даних;

- внесення необхідних коригувань в систему управління базами даних;

- своєчасне оновлення версій програмного забезпечення, компонентів системи управління базами даних (підтримка актуальності);

- забезпечення безпеки;

- ведення необхідної документації;

- складання та надання звітів за основними показниками роботи баз даних;

- розробка пропозицій щодо поліпшення роботи баз даних;

- оптимізація баз даних і систем управління базами даних;

- управління базами даних на операційних системах Windows, UNIX, Linux;

- підтримка систем управління базами даних MS SQL Server, Oracle Database, PostgreSQL, MySQL;

- обслуговування баз даних, що базуються на рішеннях високої доступності та відмовостійкості на рівні СУБД (кластер, дзеркалювання, реплікація).

Окреме місце в переліку послуг, що будуть надаватися займає ІТ консалтинг. Дані послуги, являють собою найбільш ефективний метод виявлення проблем в ІТ структурі бізнесу.

ІТ консалтинг включає в себе:

- перевірку обладнання,
- перевірку програмного забезпечення,
- перевірку структурованої кабельної системи,
- перевірку інфраструктури інформаційної системи,
- перевірку інформаційної безпеки.

За підсумками перевірки компанія надаватиме розгорнутий звіт, який включає в себе: цілі та завдання, висновок, рекомендації, конкретні пропозиції.

В новоствореному підприємстві з надання ІТ-послуг у Канаді буде працювати 3 чоловіка – спеціалісти у сфері ІТ.

Грошові кошти проекту новоствореного підприємства з надання ІТ-послуг у Канаді складають необхідні інвестиції проекту, тож їх розрахунок є однією з найважливіших частин планування проекту. Розрахуємо інвестиції, які необхідні для організації проекту новоствореного підприємства з ІТ-послуг у Канаді (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Інвестиції по проекту новоствореного підприємства з ІТ-послуг у Канаді,
дол. США

№	Стаття інвестицій	Сума, дол. США
Витрати на юридичне оформлення підприємства		1850,0
У тому числі:		
1	Реєстрація підприємства	850,0
2	Інші, непередбачені витрати	1000,0
Підготовка приміщення (меблі, обладнання та ін.)		22000,0
У тому числі:		
1	Комп'ютерне обладнання	20000,0

Продовження табл. 3.1

2	Закупка допоміжних малоцінних товарів	2000,0
	Маркетингові витрати	1000,0
	Заробітна плата 1 працівнику за 1 місяць для встановлення обладнання	3600,0
	Оренда приміщення за 1 місяць	1000,0
	Всього:	29450,0

Отже, інвестиції по проекту, які необхідні для відкриття новоствореного підприємства з ІТ-послуг у Канаді складуть 29450,0 дол. США.

Визначимо поточні витрати по проекту, які необхідні для функціонування в новоствореного підприємства з ІТ-послуг у Канаді (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Поточні витрати по проекту за рік, які необхідні для функціонування в новоствореного підприємства з ІТ-послуг у Канаді, дол. США

Найменування	Загальна сума
Оренда приміщення-студії на 11 місяців (100 м ²)	11000,0
Заробітна плата працівникам та нарахування на заробітну плату	99000,0
Інші витрати	2000,0
Амортизація обладнання	2000,0
Всього:	114000,0

Отже, поточні витрати по проекту за рік, які необхідні для функціонування в новоствореного підприємства з ІТ-послуг у Канаді необхідно 114 тис. дол. США.

Щодо стратегії фінансування, загальна вартість проекту створення компанії по наданню ІТ-послуг в Канаді складає 29450,0 дол. США. Це первинні необхідні інвестиції, які потрібні на початку роботи компанії.

3.3. Розрахунок очікуваних доходів та оцінка економічної привабливості інвестиційного проекту

Проектна організація створюється з метою запропонування споживачам широкого асортименту ІТ-послуг. На даному етапі стадія розвитку проекту оцінюється як бізнес-ідея. Інвестиції в проект складають 29,45 тис. дол. Кошти на реалізацію проекту є власними коштами керівника проекту.

Орієнтовний обсяг надання ІТ-послуг за перший рік (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Розрахунок очікуваного обсягу надання послуг

Вид продукції	За місяць, год.	За рік, год.	Сума за 1-й рік, дол.США
Установка і базова настройка ОС (25 дол. за год)	270	3240	81000
Відновлення працездатності мережі (22 дол. год)	156	1872	41184
Забезпечення інформаційної безпеки в ІТ інфраструктурі організації (22 дол. год)	120	1440	31680
Планово-профілактичні роботи (18 дол. за год)	54	648	11664
Обслуговування комп'ютерів (22 дол. за год)	72	864	19008
Всього	672	8064	184536

У відповідності очікуваного обсягу надання послуг, очікуваний прибуток за надання ІТ-послуг складе 184536 дол. США.

Здійснимо розрахунок чистого вхідного потоку проекту.

Таблиця 3.4

Чистий вхідний потік проекту новоствореного підприємства з надання ІТ-послуг у Канаді, дол. США

Найменування	Загальна сума
Очікуваний прибуток за ІТ-послуги	184536
Податок на додану вартість 4,5%	$184536 - 8300 = 176236$
Валовий прибуток	$176236 - 114000 = 63236$
Чистий прибуток	$63236 - 25\% = 47427$
Чистий вхідний потік	$47427 + 2000 = 49427$

Чистий вхідний потік проекту, які необхідні для функціонування в новоствореного підприємства з надання ІТ-послуг у Канаді складе 49427 дол. США.

Розрахунок ставки дисконтування здійснено на основі премії за ризик. Розрахунок ставки дисконтування проведено по формулі [3.1]:

$$r = [(1 + Hn) * (1 + I) * (1 + r_p)] - 1 \quad (3.1.)$$

Де Hn – мінімально гарантована реальна норма прибутковості у постійних цінах (депозитна ставка для юридичних осіб);

r_p – поправка за ризик;

I – темп інфляції.

Для Канади безризикова ставка дорівнює 1,71% (визначено на рівні ставки доходу по облігаціям зі строком погашення 10 років).

Інфляція у Канаді за 2020 рік становила 0,7%.

Премія за ризик для капіталу у 2020 році становила 2,0%.

Таким чином отримуємо:

$$r = (1+0,0171)*(1+0,007)*(1+0,020) - 1=0,045$$

При розрахунку чистої теперішньої вартості проекту прийнято коефіцієнт дисконтування на рівні 0,045, щоб забезпечити власникам не тільки без ризиковий відсоток прибутку, а й передбачити премію за ризик.

Наведемо розрахунок ставки дисконтування, що використовувалась у розрахунках чистої приведеної вартості по роках:

$$1 \text{ рік} - 1/(1+0,045)=0,96$$

$$2 \text{ рік} - 1/(1+0,045)^2=0,92$$

$$3 \text{ рік} - 1/(1+0,045)^3=0,88$$

$$4 \text{ рік} - 1/(1+0,045)^4=0,84$$

$$5 \text{ рік} - 1/(1+0,045)^5=0,80$$

Здійснимо розрахунок чистого дисконтованого доходу проекту, враховуючи, що щорічно надходження зростатимуть на 5% (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Розрахунок чистої теперішньої вартості проекту по рокам

Показник	0	1	2	3	4	5
Інвестиції	-29450					
Виручка		184536	193763	203452	213624	224305
ПДВ (4,5%)		8300	8720	9155	9613	10093
Чиста виручка		176236	185043	194297	204011	214212
Витрати		114000	119700	125685	131969	138568
Валовий прибуток		63236	65343	68612	72042	75644
Податок на прибуток (15% від валового прибутку)		9485	9801	10291	10806	11346
Чистий прибуток		53751	55542	58321	61236	64298
Амортизація	-	2000	2000	2000	2000	2000
Чистий вхідний грошовий потік	-29450	55751	57542	60321	63236	66298
Чистий дисконтований грошовий потік	-29450	53521	52938	53083	53118	53038
NPV	-	24071	28867	24216	28902	24136

В результаті розрахунку визначено, що на кінець 5-го року

NPV=24136 дол. США.

$NPV = 24071 + 28867 + 24216 + 28902 + 24136 = 130192 - 29450 = 100742$

/отриманий прибуток за 5 років/

Строк окупності проекту визначаємо за формулою:

$PP = \text{Інвестиції} / \text{Середньорічний дисконтований грошовий потік}$

$PP = 29450 / 53139,6 = 0,55$ років, тобто 7 місяців.

Рентабельність інвестиційного проекту визначаємо за формулою:

$PI = \text{дисконтований грошовий потік} / \text{інвестиції}$

$PI = 100742 / 29450 = 3,42$

Тобто, індекс прибутковості інвестицій складе 3,42 при нормі 1.

Це означає, що на 1 вкладений дол. США будемо мати 3,42 дол. США.

Отже, основні фінансові показники показують, що проект по створенню компанії по наданню ІТ-послуг в Канаді є потенційно успішним та вартим інвестицій.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В результаті проведеного дослідження по розробці та шляхів реалізації міжнародного інвестиційного проекту по створенню підприємства з надання ІТ - послуг у Канаді, можна зробити висновки.

1. Економіка Канади має яскраво виражений постіндустріальний характер. Внесок галузей нематеріального виробництва в національний ВВП перевищує 70 %. Найважливішими з точки зору вкладу в канадську економіку галузями традиційно є управління нерухомістю, торгівля, фінанси та страхування, обробна і гірничодобувна промисловість, будівництво. На сьогоднішній день Канада є членом багатьох міжнародних організацій ООН, ЮНЕСКО, ОБСЄ, НАТО, АЕС, ОАД, Велика сімка, СОТ, МБРР, МВФ та інші. Це єдина країна у світі, яка є членом і Співдружності націй, і Франкофонії.

2. Канада є активним учасником світової економіки в області високих технологій та інновацій, підтримує конкурентоспроможність на високому рівні в ключових для держави галузях і є однією з країн-лідерів в області розвитку інноваційних технологій, необхідних для створення бізнесу та залучення інвестицій, що в кінцевому рахунку є великим стимулом для подальшого інноваційного розвитку. Інноваційний розвиток Канади згідно з аналітичною доповіддю "Глобальний індекс інновацій 2019" у 2018-2019 рр. оцінюється як стабільний. Країна два роки поспіль займала 18-е місце з 127 країн, поступаючись деяким розвиненим європейським країнам, США, Республіці Корея, Гонконгу і Японії, а в 2019 р. піднялася на 17-е місце, що було обумовлено сприятливим діловим та інвестиційним кліматом, прибутком від реалізації інноваційних технологій і досить легкому доступу до фінансування.

3. Ринок праці в значній мірі визначається проведеною в країні економічною і соціальною політикою. Канадський ринок праці формується як економічними, так і

демографічними чинниками. Станом на кінець 2020 року близько 73% жителів Канади у віці від 15 до 64 років мають оплачувану роботу, що перевищує середній рівень зайнятості по ОЕСР (68%). Протягом 2010-2020 рр. поступово відбувається старіння економічно активного населення країни: якщо в 2010 р. питома вага осіб старше 55 років у загальній чисельності економічно активного населення становила 16,9 %, то в 2020 р. даний показник зріс до 19,6%.

Кількість економічно активного населення в Канаді за останні 10 років збільшується в тому числі й за рахунок зростання зайнятості іммігрантів. Канада, будучи країною іммігрантською, проводить послідовну політику з відбору молодих і перспективних кадрів, здатних надалі покращувати економічне становище країни і зміцнювати позиції Канади на міжнародній арені. Рівень безробіття населення до 2019 р. мав тенденцію до зменшення й дорівнював 5,7%, але через пандемію коронавірусу у 2020 р. збільшився до 9,7%.

4. За даними порталу Trade Map за підсумками 2019 року Канада займає 13 місце серед усіх країн світу за показниками експорту та імпорту товарів. Показники експорту та імпорту продемонстрували зниження обсягів порівняно з 2018 роком на 0,9% і 1,5% відповідно. Основними торговими партнерами Канади протягом останніх п'яти років залишаються США, Китай, Мексика, Великобританія і Японія. На частку цих країн припадає близько 80% всього товарообігу країни. Аналіз динаміки показників прямих іноземних інвестицій, чистих припливів та відтоків за 2015-2019 рр. в Канаді свідчить про їх коливальний характер. Однією із значущих тенденцій розвитку сучасної світової економіки є прискорене зростання сектора ІКТ, що забезпечує перехід до цифрової економіки та інформаційного суспільства.

5. Канада – одна з найбагатших країн світу, що динамічно розвиваються. Останні десять років канадська економіка швидко зростає з низьким рівнем безробіття і великим профіцитом федерального бюджету. Канада сміливо зарекомендувала себе як лідер у розвитку сектора ІТ. Все більше і більше технічних працівників іммігрують до Канади в пошуках нових можливостей працевлаштування, адже в ІТ-галузі країни працює не менше 800 тисяч фахівців. Канадська влада приділяє пильну увагу розвитку інноваційних технологій в різних

галузях промисловості, розробляючи нові урядові програми і забезпечуючи дію вже існуючих, розрахованих, як правило, на кілька років. При цьому у федеральному бюджеті країни щорічно передбачається виділення на дані цілі значних фінансових коштів. Дана динаміка показує, що Канада щорічно витрачає близько 1,7% від ВВП на розвиток НДДКР, що є досить високим результатом серед розвинених країн, хоча і поступається таким країнам, як Республіка Корея, Японія, Німеччина, США, Ізраїль та ін. У Канаді діють спрощені правила отримання візи для засновників стартапів (Startup Visa). Канадські технологічні компанії часто шукають іноземні інвестиції, залучаючи, зокрема, українських інвесторів на більш зрілих етапах свого розвитку. Багато стартапів, які розробляють масштабовані технологічні проекти, шукають інвестиції та компетенції для виходу на великі зарубіжні ринки.

6. За результатами 2017 року Канада імпортувала послуг у сфері ІТ на 4,8 млрд. дол. США. Вартість ІТ послуг в Канаді на порядок вище, ніж в Україні. Вартість послуг 70% українських ІТ-компаній становить 25-49 доларів США на годину. У Канаді таких компаній тільки 15%. У той же час 49% канадських компаній надають послуги, вартість яких в розрахунку за годину становить \$100-149. Лише 5% українських компаній надають такі послуги. На ринку Канади спостерігається зростаючий попит на ІТ-фахівців. За оцінками деяких експертів, до кінця 2021 року в області з'явиться приблизно 216 тисяч нових робочих місць. А за рахунок імміграції та залучення студентів з канадських університетів країна зможе задовольнити тільки 30% цих потреб. Тому канадські компанії будуть шукати можливості в залученні іноземних компаній, в тому числі і з України.

7. В новоствореному підприємстві з надання ІТ-послуг у Канаді буде працювати 3 чоловіка – спеціалісти у сфері ІТ. Грошові кошти проекту новоствореного підприємства з надання ІТ-послуг у Канаді складають необхідні інвестиції проекту, тож їх розрахунок є однією з найважливіших частин планування проекту. Сума інвестицій в проект складає 29450,0 дол. США. Чиста грошова вартість проекту на кінець п'ятого року реалізації проекту становитиме 100742 дол. США, що є гарним показником успішності проекту. Термін окупності проекту 7 місяців. На 1 вкладений дол. США будемо мати 3,42 дол. США.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акулова Л.Г., Роль инноваций в развитии международного бизнеса/ С.В. Захарова, О.Ю.Соколова , Е.А.Чистякова // Актуальные проблемы управления: теория и практика: материалы VII Всерос. (очно-заочной) науч.- практ. конф. Саратов, – 2017. – С. 138–142.
2. Алексеева Т. І. Удосконалення організації зовнішньоекономічної діяльності на принципах маркетингу [Електронний ресурс] / Т. І. Алексеева, Є. О. Баранова, О. П. Саєнко // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. – 2016. – Т. 21, №4. – С. 12-15. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2016_21_4_4
3. Аналітичний огляд стану економіки та основних напрямків зовнішньоекономічної діяльності Канади за 2019 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.polpred.com
4. Бабаев Э. А. Канада и страны Азиатско-Тихоокеанского региона: тенденции последней трети XX века /Э.А.Бабаев // Вестник ТГПУ.– 2011.– № 11.–С. 48-52.
5. Байша К. М. Теоретична сутність оцінки інвестиційних проектів. Таврійський науковий вісник./ К.М.Байша // Економічні науки. – 2016. – №96. – С. 3-8.
6. Безработица в Канаде снизилась. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://news.knopka.ca/read/11025>
7. Валіуліна З. В. Міжнародний маркетинг в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю підприємств сфери послуг [Електронний ресурс] / З. В. Валіуліна // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. – 2016. – Вип. 17(1). – С. 15-18. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_17\(1\)__5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_17(1)__5)
8. Войчак А.В. Маркетинговий менеджмент /А.В.Войчак. – К.: КНЕУ,1998.–268 с.

9. Где лучше зарегистрировать IT компанию, в Канаде или США? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://internationalwealth.info/startups-abroad/where-is-it-better-to-register-an-it-company-in-canada-or-the-usa/>
10. Геращенко С. О. Маркетингове середовище діяльності підприємств: можливі зміни в контексті стратегії зовнішньоекономічної інтеграції [Електронний ресурс] / С. О. Геращенко, В. Ю. Петруня // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Економіка. – 2013. – № 1. – С. 70-76. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsue_2013_1_12
11. Доля экономически активного населения в Канаде. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://ru.investing.com/economic-calendar/participation-rate-670>
12. Дробышевская Л.Н., Финансовый инструментарий инвестирования инноваций: опыт Канады/ Л.Н.Дробышевская, А.А. Марьяненко // Экономика устойчивого развития. – 2016. – № 4 (28). – С. 52-58.
13. Экспорт та імпорт Канади. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://trendeconomy.ru/data/h2/Canada/>
14. Жуков В. В. Методичні підходи до оцінки привабливості інвестиційних проєктів/ В.В.Жуков// Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2017. – №13(1). – С. 100-105.
15. Иммиграция в Канаду для IT специалистов. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://immigrationcanadapro.com/immigracija-v-kanadu-dlja-it-specialistov/>
16. Иностранные инвестиции в Канаде. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://iqdecision.com/inostrannye-investicii-v-kanade-zakon-i-ego-primenenie/>
17. Івашків І. Аналіз основних етапів з прийняття рішень по виходу організації на зовнішні ринки / І.Івашків // Галицький економічний вісник. – 2013. – №4(43). – С. 222-228.
18. Ільїна А.О. Роль держави в організації інституційних відносин на інвестиційному ринку [Електронний ресурс] / А. О. Ільїна // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та

- світове господарство. – 2017. – №14(1). – С. 115-121. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_14\(1\)_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_14(1)_25)
19. Інфляція в Канаді. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bankofcanada.ca/rates/indicators/capacity-and-inflation-pressure/inflation/historical-data/>
20. Канада. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=FhOD6sgqgzAhFXD9F%2FeKaFMm83LbFY75RhkIFGrig%2B6ttiE38St1t%2FJ2kTFy9Glnlegs4jnW6wvxENC8DJXqELAj3W7bonA6Fpw3PSkueaR5UhJZ3uK7OwCXdfqFQBiY>
21. Канада. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecdbetterlifeindex.org/ru/countries/canada-ru/>
22. Канадский рынок труда. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.parta.org/ru/news/stati/kanada/_kanadskiy_rino/
23. Коломієць Н. О. Інвестиційні проекти та методи оцінювання їх економічної ефективності. /Н.О.Коломієць // *Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини*. 2013. №27(1). С. 298-306.
24. Корж М. В. Удосконалення моделі організації інноваційної діяльності на державному рівні при використанні інструментарію міжнародного маркетингу [Електронний ресурс] / М. В. Корж // *Актуальні проблеми економіки*. – 2012. – № 2. – С. 77-84. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2012_2_10
25. Котлер Ф. Маркетинговий менеджмент: підруч. / Ф. Котлер, К.Л. Келлер, А.Ф. Павленко та ін.; – К. : Видавництво «Хімджест», 2008. – 720с.
26. Лагодієнко В. В. Підвищення ефективності здійснення зовнішньоекономічної діяльності за допомогою впровадження концепції маркетингу [Електронний ресурс] / В. В. Лагодієнко // *Бізнес-навігатор*. – 2014. – № 1. – С. 237-243. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2014_1_47
27. Балабанова Л.В. Маркетинговий менеджмент / навч. посіб. за ред. Л.В. Балабанової. – 3-є вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2009. – 354 с.
28. Мировая и региональная статистика. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://knoema.ru>

29. Мировой рейтинг инвестиционного доверия. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.pacers.top/media/mirovoy-reyting-doveriya-po-pii/>
30. Міжнародна торгівля Канади. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.international.gc.ca/gac-amc/publications/economist-economiste/state_of_trade-commerce_international-2019.aspx?lang=eng#Section2.2
31. На рынке Канады наблюдается растущий спрос на IT-специалистов. Это – интересный рынок для украинцев. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://nv.ua/biz/experts/chto-ukrainskim-kompaniyam-nuzhno-uchest-chtoby-stat-uspeshnymi-v-kanade-50057869.html>
32. Немова Л.А. Регулирование иностранных инвестиций в Канаде. Мировая экономика и международные отношения. / Л.А.Немова// 2014. № 7. С. 45-54
33. Немова Л.А. Современный этап развития научно-технического потенциала Канады. США v Канада: экономика, политика, культура./ Л.А.Немова// 2013. № 8. С. 16.
34. Новая инвестиционная политика Канады. Baidu: 2018. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://wenku.baidu.com/view/0615439c51e79b896802266d.html>
35. Официальный сайт Всемирного банка. Статистика основных макроэкономических показателей Канады. – Вашингтон 2018. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.worldbank.org/en/country/russia/publication/er>
36. Офіційний сайт Уряду Канади. Основні показники канадської міжнародної торгівлі товарами за 2019 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.international.gc.ca/gac-amc/publications/economist-economiste/highlights_trade-2018-faits_saillants_commerce.aspx?lang=eng
37. Прямі іноземні інвестиції. Канада. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://knoema.ru/atlas>
38. Сідоров М. В. Особливості функціонування економіки Канади на сучасному етапі її розвитку/ М.В.Сідоров // Вісник Харківського національного університету імені /В. Н. Каразіна./ Серія : Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. – 2016. – №5. – С. 74-78.

39. Соколова О. Ю. Роль инновационной ориентации экономики Канады в укреплении позиций страны на международной арене / О.Ю.Соколова // Вестник Саратовского государственного социально-экономического университета. – 2020. – № 1 (80). – С. 32-35.
40. Статистическое агентство Канады. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.statcan.gc.ca>
41. Кірейцева Г.Г. Фінансовий менеджмент: / За ред. проф. Г.Г. Кірейцева.// Навчальний посібник: / К.: ЦУЛ. 2012. 496 с.
42. Хорошилов Е.Е. Финансовая система Канады и социально-экономические вызовы 2020 года/ Е.Е. Хорошилов // Россия и Америка в XXI веке. – 2020. – № 2. – С. 2.
43. Экономика Канады. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://ru.wikipedia.org/wiki>
44. Экономика Канады. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.ereport.ru/stat.php?razdel=country&count=usa>
45. Экономика Канады. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://take-profit.org/statistics/countries/canada/>
46. Экономика Канады. Статистическое Агентство Канады. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.statcan.gc.ca/tables-tableaux/sum-som/l01/cst01/econ41-eng.htm>
47. Экономическое развитие Канады. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://spravochnick.ru/ekonomika/ponyatie_ekonomicheskogo_razvitiya/ekonomicheskoe_razvitie_kanady
48. Якимович М. Ф. Китай и Канада в системе экономического и инвестиционного сотрудничества на современном этапе. Россия и Китай: история и перспективы сотрудничества./ М. Ф.Якимович// Материалы X международной научно-практической конференции. – 2020. – С. 511-516.
49. Global Innovation Index 2019, Canada. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2019/ca.pdf.

50. Investment Canada Act – Act and Regulations. Industry Canada. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ic.gc.ca/eic/site/ica-lic.nsf/eng/h_lk00012.html.
51. Official site of Statistics Canada. [Electronic Resource]. – Way of access: <https://www.statcan.gc.ca>
52. Statistics Canada. [Electronic Resource]. – Way of access: <http://www.statcan.gc.ca/tables-tableaux/sum-som/l01/cst01/cpis01a-eng.htm>
53. The Canadian Trade Commissioner Service. Government of Canada. [Electronic Resource]. – Way of access: <http://www.international.gc.ca/investors-investisseurs/index.aspx?lang=eng>
54. Trade, growth and world affairs. Trade policy as a core component of the EU'S 2020 strategy COM(2010)612 // European Commission, Trade: website. – 21 p. [Electronic Resource]. – Way of access: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/november/tradoc_146955.pdf
55. United Nations Commodity Trade Statistics Database (UNCTAD): Country Profiles [Electronic Resource]. – Way of access: <http://unctad.org/en/Pages/statistics.aspx>.
56. World Bank Group (World Bank) / Група Світового Банку (Світовий Банк) [Electronic Resource]. – Way of access: <http://web.worldbank.org/wbsite/external/datastatistics/>.
57. World Bank Group. [Electronic Resource]. – Way of access: <https://data.worldbank.org/country/canada?view=chart>
58. World Economic Forum: Global Competitiveness Report 2019 [Electronic Resource]. – Way of access: <http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/index.htm>.
59. World health statistics 2018: monitoring health for the SDGs, sustainable development goals. [Electronic Resource]. – Way of access: www.who.int.gho.publications.world
60. World Investment Report 2018: Transnational Corporations, Agricultural Production and Development. – New York, Geneva: United Nations, UNCTAD, 2019. – 278 p.